

भागवत धर्म.

रचनार

श्रीहरीरुश्र महाराजना एकांतिक

साधु धर्मानंद स्वामी.

छपावी प्रसिद्ध करनार

धर्मानंद स्वामीना चर्णसेवक

गोवंदलाल बापुजी.

अमदावादमां

अ. वु. प्री. अ. ज. ए. कंपनी "लिमिटेड"

ना प्रेसमां रणछोडलाल गंगारामे छाप्यो.

कीमत ८ आना.

संवत् १९३६.

अनुक्रमणिका.

पृष्ठ.

१ निष्कामवर्त्तमान.....	१
२ निष्कामब्रह्मचर्य.....	१२
३ निर्लोभीवर्त्तमान.....	२१
४ निस्वादीवर्त्तमान.....	३१
५ निस्नेहीवर्त्तमान.....	४३
६ निर्मानीवर्त्तमान.....	५४
७ ज्ञाननिरूपण.....	६८
८ ज्ञाननिरूपण.....	७९
९ वैराग्यनिरूपण.....	९१
१० वैराग्यनिरूपण.....	९९
११ भक्तिनिरूपण.....	१०७
१२ भक्तिनिरूपण.....	१११

१३	भक्तिनिरूपण.....	१३०
१४	प्रार्थना.....	१३८
१५	वर्त्तमानपत्रक.....	१५५

॥अथश्रीभागवतधर्म॥

॥श्रीहरिकृष्णायन्मोन्मः॥

॥दोहाः॥ करजोडिकसंविनति, कृपासिंधु
हरिकृष्ण॥ दासतमारीजाणिने, मुजपरथावोप्र
सन्न ॥२॥ मुजउपरकृपाकरो, हृदयथायप्रका
श॥गुणतमारागाववां, अंतरेथायहुलाश॥२॥
धर्मधुरंधरधर्मधर, अधर्मकरनविनाश॥निज
ईछायेआविया, कापवामायापाश॥३॥कलिम
ध्येकरुणाकरि, पधारचाप्राणआधार ॥ अनं
तजीवउद्धारवा, द्विजकुलधरयोअवतार॥४॥
ब्रह्मरूपकरवाभक्तने, आप्युंआत्यंतिकज्ञान॥
धर्मानंदकहेहरिकृष्णजी, आपोनिर्भयदान॥५॥
॥चोपाई॥ पूर्णब्रह्मपुरुषोत्तमजेह, कहे
साधुनिरितिनेतेह॥मारासाधुब्रह्मरूपहोय, को

(२)

इरित्यनुलांछननहोय॥६॥ हवेकहुंतेसाधुनीरी
त्य, त्यागीहोयतेत्रीगुणातित॥ त्यागिशब्दनो
अर्थविचारि,देखेकायाआत्माथकिन्यारि॥७॥
त्यागराखेतेत्यागिकेवाय, पंचविषयमांनवले
वाय,राखेअखंडहरिक्रश्रमांप्रति॥ जायसेजे
जगतनेजीती॥८॥अक्षरब्रह्मानेनिजरूप,देखे
जगतनेअतिदुःखरूप॥ पंचविषयमांछेषणांदुः
ख, तेमांसाधुमानेकेमसुख॥९॥ माहाकारण
मायाछेजेह, स्थुलसुक्ष्मकारणदेह॥ पंचवि
षयनोअनादिपास, तेमांउगरवानिनैआस ॥
॥१०॥ पंचविषयमांदुःखपामेसहु, देवब्रह्मा
दिकमोटाबहू॥ पंचविषयअनादिछेसत्रु, तेने
साधुगणेकेममित्रु॥११॥सत्रुनोतेकरेजेहसंग,
करेतेनाअंगनोतेभंग॥ माटेपंचशत्रुनेतेमारो,

(३)

हरिक्रभ्रप्रगटउरधारो॥१२॥ पांचचौरनि
चअतिपापि, तेनांमुळनांखोतमेकापि॥ पांच
शत्रुमारैथायेसुख, टळेजन्ममरणनांदुःख ॥
॥१३॥ कामलोभस्वादस्नेहमान, तेभुलाडेआ
त्मानुंभान॥ हवेकहुंतेकामनिवात, जेहेनाअं
तरमांउंडीघात॥१४॥ क्रतघ्नीनेलाजनआवे,
विश्वासकरेतेनेदुष्टखावे ॥ करिब्रह्मानितेएणे
घात, गणेनाहिकोइनेक्रुजात॥१५॥ नावेनिलं
जनेकेदिलाज, एणेकीधांअनंतनांअकाज ॥
ब्रह्मानितेंमतिहरिलिधी, निजसुताकेडेडोट
दिधि॥१६॥ कामेसिवजिनेकीधीघात, देखि
मोहनिविर्यथयुंपात॥ कामेनारदनंतपखोयुं, जो
ईकुंवारितेमांमनमोयुं॥१७॥ माग्युंरूपहरिवरे
दिधुं, वालेमर्कटनुंमुखकिधुं॥ कामेसुभरिनुं

(४)

धतकरयुभंग, जोईमाछलीमाछलानोसंग ॥

॥१८॥ कामेच्यवननेकरचोचुर, देखिरायमु

ताथयोआतुर ॥ आत्मानुज्ञाननव्यरयुं, साय

हजारनुंतपगयुं॥१९॥ कामेइंद्रनाकरचासह

स्त्रभंग, अतिदिसेनकास्तेअंग॥ कामेचंद्रने

चोटलगाडि, नाख्योदेवधरमथकीपाडी ॥

॥२०॥ कामेरावणनेनांख्योमारि, अनंतरो

ळीनाख्यानरनारि॥ देवदैत्यनेनाख्यातेरोळि,

मोटामोटाभुपनांख्याचोळी॥२१॥ एवोदुष्टानि

चकामअति, नाखेभुलाडिसर्वेनिमति॥ हरि

क्रश्रप्रगटमळेजारे, कामतर्तजीतायतेवारे ॥

॥२२॥ बिजोनथितेविनाउपाय, हरिविना

करेकोणसाय॥ बिजासर्वेमायानाछेदास,सउ

नेकामेनांख्योगलेपास॥२३॥ पाशमांनअवि

(५)

हरिदास, जेना उरमांहरिनोनिवास॥ देखेअति
अपवित्रनारि, जुवेअंगोअंगतेविचारि॥२४॥
देखेनखासिखनारिनुरूप, अतिनकारुनर्कनो
कुप॥ हाडमांसनाडित्वचालोई॥ तेमांअतिनि
चरहेमोई॥२५॥ विर्यमुत्रपरसेवोनेलाळ, ना
रिनकारिनर्कनिखाळं॥ कफगळफाशलेखम
शेडा, भुंडानिसरेनाकमांथिगेडा॥२६॥ दे
खोमुस्तकमेचेभरेल, भुंडामुवाळाकाळावळे
ल॥ तेनेदेखिनरथायराजि, जाणोनिचनका
कारोतेपाजि ॥२७॥ नर्ककीडेकपालभरेळ,
माथेआल्लुचामडुमढेल॥ भुंडानेत्रमांमांसनालो
चा, भुंडादिसेछेनकनाकोचा ॥२८॥ मोढा
मांछेहाडकानादांत, तेनेपापिजुवेकरिखांत ॥
मांसनालोचाउरमांजोई, तेमांनिचपापिरहेमो

(६)

ई ॥२९॥ एनुसर्वेअंगनकैभर्यु, एणेनकमां
थिदेहधर्यु ॥ एनिउत्पतिलियोनेजोई, पछेते
मांरहोतमेमोई॥३०॥ अतिभुंडीनरकनीक्या
री, तेनेजोइनेआवेओकारि॥ अतिनकारिच
मनीकुंडी, तेमांसर्ववस्तुभरिभुंडि॥३१॥ भुंडी
वस्तुमांथिनारिथई, तेमांलोभेतेनीबुद्धिगई ॥
साधुअष्टप्रकारेराखेत्याग, तेमांलोभेतेश्वानने
काग॥३२॥ नारिनाशब्दनसांभळेकान, तेनो
नजरेनजुवेवान॥ एनिमुखेकरेनहिवात, चित
वेतो नारीकरेघात ॥३३॥ साधुकरेनाहिगुज्य
भाश, जुवेनहिनारिनुतेहास॥ नारिसामीदाष्टि
नव्यकरे, दुःखरूपजाणिपरहरे॥३४॥ साधु
सांभलेनहिनारिनुगान, जाणेशब्दतेविषसमा
न॥ कथानकरेनारिपासेसंत, मरहोयत्यागिगु

(७)

णवंत॥३५॥ नारीसन्मुखवेसेत्यागि, वेसेते
 नेपापीजाणोरागी ॥ सांभळेनहिनारिनोरंगरा
 ग॥ त्यागीसांभळेतेनांकुट्यांभाग॥३६॥ त्यागि
 नजुवेनारीनुंगुड्यअंग, जुवेतेनुंवृतथायभंग ॥
 करेउपवासतेनोनिराहार॥ लगाडेनहितेनिते
 वार॥३७॥ नारिनातिहोयजिहांनिरे, त्यागिने
 नजावुंतिहांतिरे॥ जेस्थानकेनारीआवेजाय ॥
 शौचादिकतियांनव्यथाय ॥३८॥ जेजग्यामां
 स्त्रिनित्यवेसे, त्यागिकेदितियांनवपेसे ॥ जिहां
 त्यागिनोहोयनिवास, केदीआवेनहिनारिपास॥
 ॥३९॥ त्यागीनअडेनारिनेअंगे, केदीचाले
 नहिनारिनेसंगे॥ तजेनागणिवाघणीसमजाणी,
 नारिपुरुषनालियेप्राणतांणि ॥४०॥ मारेनाग
 णिवाघणिएकवार, नारिमारेतेवारअपार॥ वा

(८)

घणिमारिनेतनखाय, नारिमारेतेयमपुरिजाय
॥४१॥ अग्नितरवारअतिसेसारि, तेथिनारि
अतिछेनठारि॥ अरेकुपअतिशेउंडो, तेथि
नारिनोसंगअतिभुंडो॥४२॥ जायजमपुरिवारं
वार, स्वायजमनामारअपार॥ अतिशेदुःख
पामेतेअंगे, तेतोसर्वेनारिनेसंगे ॥४३॥ जेजेज
न्ममरणनांदुःख, सहेनारिनेसंगेविमुख॥ ल
खचोरासिनादुःखजेह, भोगवेनारिनेसंगेतेह
॥४४॥ नारिसंगेसुखमीथ्यालेश, तेनिकेडे
अनंतकलेश॥ जेवुंशेरसुखडानुंसुख, पछेसु
लिएचडाविआपेदुःख॥४५॥ एवुंनारिनुंसुख
छेनास, पछेपडेतेकाळनेपास ॥ नारिमांदुःख
रह्यांधणां, लागआवेतोनराखेमणा॥४६॥ ना
रिमीठुबोलिकरेवात, तेनोपुरुषनोकरवाघात॥

(९)

नारिश्निपुंश्निपुंबोलेजाणि, लेवापुरुषनाप्राण
ताणी॥४७॥ मुळमायायेविचार्युंएम, जिवजा
सेहाथमांथीकेम॥ हवेएनेतेकरुउपाये, मनु
ष्यदेहेतेकल्याणथाये॥४८॥ तेहविनाकल्या
णनवथाय, जिवचोरासिमांगोथांखाय॥ एने
आवशेमनुष्यअवतारं, तारेथईसहुंएनिनार
॥४९॥ छोराछोरियुंकरिसघणा, दुःखदेवा
मांनैराखुंमणा॥ सगांकुटंविनोरचिपाश, क
रिराखिशतेमारोदास॥५०॥ विजाआपिस
कोटिक्लेश, हरिभजवानहिदेवुलेश॥ एवोछे
भुंडोमायानोआस, थावानदेवोहारिनोदास॥
॥५१॥ कारणमायाअविद्याछेजेह, तेणेधर्यो
छेछीनोदेह॥ जेमनागणीपोतानाखाये, एथि
भागेतेउगरिजाये ॥५२॥ तेथिकोटिगणिस

(૧૦)

ત્રુનારિ, સ્વાયરાક્ષણિજિવનેમારિ॥ અથિછેટૈર
હેમોક્ષથાયે, એનોવિશ્વાસકરેતેનેસ્વાયે॥૫૩॥
નિર્લજનારિનેનહિલાજ, કરેઆત્માનુઅતિઅ
કાજ॥ એનેકાઢરુપિજાણિતજો, હરિકૃશ્નક
શ્મુખેભજો॥૫૪॥ જેનેઅંતરમાંનારિનોરાગ,
તેનેપાપિનાણિકરવોત્યાગ॥જેનેનારિનાશબ્દમાં
હેત, તેનેજિવતોજાણવોપ્રેત ॥૫૪॥ દેસિના
રિનેરાજિતેથાય, તેનેજમકાપિકાપિસ્વાય ॥
જેનેમહ્યાહરિકૃશ્નરાય, તેતોબ્રહ્મસ્વરૂપકેવા
ય॥૫૬॥ અક્ષરબ્રહ્મમાનેનિજઆપ, દેસેપ્રક
તિનુકાર્યતેપાપ॥ સતચિદઆનંદનિજરૂપ, તે
માંદેસેપ્રભુનુસ્વરૂપ ॥૫૭॥ તેમાંસદારહેગુલ
તાન, હરિકૃશ્નનુંહૃદયમાંધ્યાન॥ એવાસંતનાઝ
રમાંહરિ, રેછેપ્રગટતેનિવાસકરિ ॥૫૮॥ ૫

(११)

रिब्रह्मप्रगटहोयब्यारे, एवासंतनांदरसनथाय
 त्यारे॥ तेहविनानहिएवासंत, करेसाधनवि
 जाअनंत ॥५९॥ ॥पूर्वछायो ॥ हरिक्रश्नुं
 ध्यानहृदे, तेनुमुखकुहूंनवजाय ॥ जपतपसा
 धनसर्वमळि, निमिपतुल्यनव्यथाया ॥६०॥ आ
 ठोपोहोरआनंदएनो, मुखेगायमनोहगगित॥
 मायाकृतमीथ्यादेखे, सदाहरिक्रश्नमांप्रीत ॥
 ६१ ॥ गदगदकंठेगुणगाये, हरिक्रश्नीली
 लाजेह॥ मायाकेदिव्यापेनही, जेनेहरिक्रश्नमां
 स्नेह ॥६२॥ पोतानुंस्वरूपजाण्युं, तेधिपरजा
 ण्यापरिब्रह्म ॥ धर्मानंदकहेहरिक्रश्ननासंत,
 ज्ञाणेअलोकीकमर्म॥६३॥ इतिश्रीहरिक्र
 श्रलिलाचितामणिमध्ये साधुनाधर्मरूपीभागव
 तधर्ममांनिष्कामवर्त्तमानवर्णनकर्यु एनामेपेहेलुं

(१२)

रत्नसंपूर्णः॥१॥

॥गोहा॥ ॥वायुसहुनेविचारिने, भजवाए
कभगवान॥ जुठासुखनेपरहरि, थावुंप्रभुमांगु
लतान॥१॥ स्वप्नातुह्युसंसारछे, जाणिलेवुं
जरूर॥ तेनीवासनामुकिने, प्रभुनेराखवाउर
॥२॥ कामादिकदोशतजि, भजवासुंदिरसां
म ॥ अनंतजन्मनांपातकमटे, पामिएअक्षर
धांमा॥३॥ ॥चोपाई॥ हवेकहुवायुनिरित, स
मझिथासोतेत्रिगुणातित ॥ व्रतब्रह्मचर्यछेअ
तिभारि,तेनेराखजोआज्ञाछेमरि॥४॥ सर्वेव्र
तुनोछेशणगार, आपेसुखतेअपरमपार॥ ब्र
ह्ममांजावानिगतिथाये, जन्ममरणनासंकट
जाये ॥५॥ जेजनपाग्याहरिधाम, तेणेव्रतरा
ख्युनिष्काम ॥ व्रतपाळवानिकहुरित, वायु

(१३)

सांभलजोकरिप्रित ॥६॥ जेमसाधुनेछिनो
त्याग, राखेसंगतेनांफुट्यांभाग ॥ तेमवायुपुरु
षनेजेणे, निजआत्मानोशत्रुप्रमाणे ॥७॥ हा
डमांसनोपुरुषनोदेह, तेमांवायुनगाखेस्नेह ॥
देहपुरुषनाछेदुःखरूप, नखसिखछेनर्कनोकु
प ॥८॥ वायुनेमुकवितेनिआश, आत्मारूपे
भजवाअविनाश ॥ आत्मविषयधिसुखीनथा
य, तेमांमनुष्यजन्मवृथाजाय ॥९॥ अतिभुंडि
भुंडिवस्तुजेह, तेनोबन्योछेपुरुषनोदेह ॥ माटे
वायुनेविचारिनेजोवुं, व्रथाआयुषतेमांनवखो
वुं ॥१०॥ अतिक्रपाकरिभगवान, मनुष्यदेह
आप्योगुणवान ॥ मनुष्यदेहेतेमोक्षथाये, जन्म
मरणधिजिवमुकाये ॥११॥ माटेभजवाएकभ
गवान, मुकिपुरुषनाविषयनुंतान ॥ मीरांवाई

(१४)

देवहुतिसति, प्रभुभजीपाम्यांउत्तमगति॥१२॥
बीजाभक्तवायुतेअनंत, तजिपुरुषभज्याभगवं
त ॥ आजआव्युंछेसर्वेनेटाणु, मनुष्यदेहनम
लेखरचेनाणु॥१३॥ अनादिनोआत्मातेकेवा
य, विषयभोगवसुखीनवथाय ॥ आत्माएस्त्री
नादेहधरि, अनंतपुरुषभोगव्याधणिकरि॥१४॥
वळिपुरुषनाअवतारलई, अनंतस्त्रियुंभोगवी
सहि॥ जुठासुखनीतेराखीआसि, थायेस्त्रियुपुरु
पनीदासी॥१५॥ रात्यदहाडोओशीयालारेवुं,
कठणवचनकहेतेसेवुं॥ लगारेकपडेफेरफार॥
तारेपुरुषआपेतर्तमार ॥ १६॥ वळिथायछो
करांतेघणा, तेनादुःखमांनहिकांईमणा ॥ पा
मरपशुनिरितेरेवाय, ग्रथामनुष्यनोदेहजाय ॥
१७॥ स्थुलसुक्ष्मकारणत्रणदेह, आत्माजु

(१५)

ढोतेधिजाणोतेह ॥ आत्मास्त्रीपुरुषनकेवाय,
 स्त्रिपुरुषएदेहगणाय ॥१८॥ पंचभुतनोवन्यो
 विकार, तेनाथयाछेनरनेनार॥ अछेदअभेद
 आत्माभविनासि, तेनेदेहरूपिब्रनिफांसि १९।
 देहमुलाडेआत्मानुभान, करेदेहरूपतेनिदान॥
 माटेविषयानेमुकविओश, जाणेकाळमायानो
 तेपाश॥२०॥ एकभजवाहरिक्रश्रशांम, एधि
 पामिएअक्षरधाम ॥ हवेब्रिजापुरुषनकरवा,
 सर्वेदुखियाजाणिपरहरवा॥२१॥ एकप्रभुचर
 णेचितधरिए, एथिमवसागरउतरिये ॥ जेजे
 पुरुषमरेनेअवतरे, तेनेवरेशुंकारजसरो॥२२।
 मुकिपुरुषोत्तमानिजपति, पापिजिवमांवांवेजे
 रति॥ एविस्त्रीनेतेधिःकार, खायेजमनादुत्त
 नामार॥२३॥ मेलिप्रभुनास्वरूपनुध्यान, स्त्रि

(१६)

पुरुषनाजुवेछेवान॥ एविस्त्रियुनेधीःकार, ज
न्मधरसेतेवारंवार ॥२४॥ मुकिप्रभुनुमुखथी
नाम, बीजापुरुषसंभारेछेवाम ॥ एविस्त्रियुने
धीःकार, मनुष्यदेहनेकरेखुवार ॥२५॥ मे
लिहरिहरिजनानिसेवा, विषयसुखनिराखेछे
हेवा, एविनारिनेतेधीःकार॥ धरसेभुंडाभुंडा
अवतार ॥२६॥ मुकिहरिहरिजननुस्वरूप,
विजापुरुषनाजुवेछेरूप॥ एविनारिनेतेधीःकार,
पापनामाथेभरेछेभार॥२७॥ मेलीप्रभुनाभजन
नोरस, थईरहेछेपुरुषनेवस॥ एविस्त्रियुनेधीः
कार, जाणोनिचपापिदगादार॥२८॥ पुरुष
नाविषयछेक्षेर, तेथिराखतिनाथिजेवेर॥ एवि
गाफलनेधीःकार, पुरुषसाथेराखेछेजेप्यार
॥२९॥ माथेजन्ममरणनांदुःख, तेनेजुवेनहि

(१७)

तेविमुख॥ एषंस्त्रियुनेधिःकार, मारिपुगाड
 शेजमद्वार॥१०॥ मेलीसत्पुरुषनोसंग, राखे
 कामिपुरुषोरंग ॥ एविअभागणिनेधिःकार,
 नथिसम सारअसार ॥३१॥ पिंडब्रह्मांड
 नोद्वार, आत्माभांहिराखवाएकहरि ॥
 सवरिकुबजाआदिकनारि, हरिभजिपामियुं
 मुखभारि॥३२॥ त्रिजिब्रजनीविनताजेह, ते
 णेराख्योक्रश्ममांस्नेह, तेपणपामियुप्रभुनुंधाम॥
 तेनापुराथयासर्वकाम ॥३३॥ गनकाअतिसे
 निचनठारि, अतिभुंडिबुद्धिविभिचारि॥ तेणे
 मुकिपुरुषनिआस, प्रभुयेराखिपोतानेपास ॥
 ३४॥ एवाअधमउधारणमेली, त्रिजपुरुषमां
 लोभेतेघेली॥ विधवावायुनेकरवोविचार, ए
 कहारिनोराखवोआधार॥३५॥ प्रभुएअतिसे

(१८)

कृपाकिधि, पंचविषययिताणीलीधी॥ हवेवर
 वावरअविनासि, सर्वोपरिप्रभुसुखासी॥ ३६॥
 आत्मानास्वामीएकछेहरी, तेनेजवाहवेनि
 श्वेकरी॥ मुकीपुरुषमात्रनीतेआर वुप्रभुच
 रणनिदासारे ॐ पुरुषनाकात्तिनसानलीका
 न, एनोनजरेनवजोवोवान्॥ पुरुषनेअडवुंनही
 वयारेअंगे, चालवुनहीपुरुषनेसंगे॥ ३७॥ न
 जरेजोवुनहिपुरुषनुरूप, जाणीझेरहळाहळकु
 प॥ एनीमुखेकरवीनहिवात, पुरुषकरेतेआ
 त्मानोघात॥ ३८॥ सर्वप्रकारेपुरुषनेतजवा, ए
 कहरिक्रश्रज्जीनेभजवा ॥ जेथिटळेचोरासीनां
 दुःख, आपेअविनासिआत्मानेसुख ॥ ४०॥
 माटेनिश्वेअंतरमांकरवुं, एकहरिक्रश्रवरवर
 वुं॥ विधवाबायुनेअष्टप्रकार, तजवोपुरुषमात्र

(१९)

॥ सधवास्त्रीनेस्वामीएक, वि
॥विवेक॥ विजापुरुषसामुंनव्यजो
हरिक्रश्ममांप्रोवुं॥४२॥ जेजेसम
नार, तेतोराखेप्रभुनोआधार ॥
॥नसमाजनेवरतसेजेह, तेनेथासेप्रभुमांस्नेह ॥
४३॥ प्रभुप्रसन्नथईसुखधाम, तेनेकरसेतेपुर
णकांम॥ हरिराखसेपोतानिपास, जाणिनिज
पोतानितेदास॥४४॥ एवुंब्रह्मचर्यव्रतछेमोटुं,
तेहविनासाधनसर्वेखोटुं॥ राखिब्रह्मचर्यकरेजे
जेकाम, तेनिपुरिकरेप्रभुहाम ॥४५॥ पुर्वछा
यो॥ जेजेव्रतब्रह्मचर्यपाळे, तेनोलाभकह्योन
व्यजाय॥ अनंतजन्मनांपातकनासे, जिवब्रह्म
रुपथाय ॥४६॥ माटेसर्वेव्रतमांमोटुव्रतछे, ब्र
ह्मचर्यलीयोनोई॥ जपतपातिर्थदानपुन्य, ब्र

(२०)

ह्यचर्यसमनहिकोई॥४७॥ धन

यैराखे, तेनादेवब्रह्मागुणगाय॥

नथाये, एनोमहिमाकह्योनवजाय

चर्यण्येनेकारणे, प्रभधरेछेअ

ष्कामीभक्तनेवसथई, सुखआपेछेअपार ॥

४९॥ आपसमप्रभुभक्तनेकरे, एनादरसन

थिदुःखजाय॥ अनंतजीवनोउद्वारकरवो, ए

वाभक्तथकीथाय॥५०॥ प्रभुएनाउरमांरहे,क

रिअखंडनिवास॥ एवाभक्तनेअंतरमां, प्रभुवि

नाविजिनहिआस॥५१॥ माटेब्रह्मचर्यव्रतदृढ

राखीने, नित्यकरवोसतसंग ॥ धर्मानंदकेरा

खवो, उरमांहरिक्रश्नोरंग ॥५२॥ इतिश्री

हरिक्रश्नलीलाचिंतामणीमध्ये भागवतधर्ममां

वायुनुनिष्कामब्रह्मचर्य व्रतनुज्ञानआप्युएनामे

नाधाम ॥ मायाक्रतमिथ्यादेखे, थयाछेपुरण
 काम॥२॥ ब्रह्मरूपेरहेमहामुनि, तेनुलोभेनही
 कांईमन ॥ पिंडब्रह्मांडमिथ्यादेखे, प्रभुमांर
 हेमगन॥३॥ चौपाई॥ जेनेप्रगटेमल्याभगवन,
 तेनांदुर्लभछेदरसन ॥ एवासंतसदामुखरूप,
 जेनाउरमांहरिक्रभस्वरूप ॥४॥ हरिविनाबि
 जेनहीप्रीत, वरतेसदायत्रिगुणातित॥ ओळ
 ख्याप्रगटजेणेभगवन, तेनुलोभेनहीकांईमन
 ॥५॥ जेनेमल्युहरिधनमोटुं, मायाक्रतभास्यु
 सर्वेखोटुं॥ जडवस्तुमांसुखनमाने, जेनेप्रगट

९१११११ ॥ १११११ ॥

खेद्रव्यमांकोटिकपाप, अनंतक्लेशशोकसंता
प॥८॥ लोभेमोटामोटानांख्यामारि, लोभअ
तिअधर्मोछेभारि॥ जेनेलोभेनाख्योगळेपास,
तेनेनहीउगरवानीआस ॥९॥ लोभदैतअहंका
रिछेअति, देवब्रह्मानीफेरवेमती॥ मोटारुषी
नेनाख्यातेरोळी, अनंतनृपतिनेनांख्याचोळी
॥१०॥ लोभेकौरवनेनाख्याकापि, माहादुष्ट
भुंडिमतिआपि॥ सहस्राअर्जुननाकाप्याहाथ,
हतोराजापणकरयोअनाथ॥११॥ काढयोषा
णनेपडाविचिस, करिनक्षत्रीवारएकवीस ॥

सिष्ठनीबुधिहरि, राजानिमीसुंद्रेपताकरी॥ पं
 डितपुराणिअतिचतुर, लोभेमारिकरयाचक
 चूर॥१४॥जोगिजतितपस्वीसंन्यासि,लोभेनां
 खिसौनेगळेफांसी ॥ लोभपापिदुष्टअतिभारि,
 अतिनिचअसुरअहंकारी॥१५॥ जेनाउरमां
 करेलोभवास,करेधर्मवैराग्यनोनास॥जपतपत्र
 तादिकजेह, लोभकरेसर्वेनोतेखेह॥१६॥ सि
 लसंतोषदयातेजाय, जियांलोभनोपरवेसथा
 य॥ बिजाअनंतसुभगुणकावे, लोभसर्वेनेदुरन
 सावे॥१७॥ जियांहोयलोभनोनिवास, तियां

१९॥ लोभकरेवुद्धिनोतेनास, करेगुरुनाना
 सनिजदास ॥ एवोलोभतेदैतकुजात, करेसा
 धुब्राह्मणनीघात॥२०॥ लोभीदयानआणेतैले
 श, करेधर्मिकसाथेतैद्वेष॥ लोभअसुरनिच
 अहंकारि, माहापापीअतिशेअपारि ॥२१॥
 लोभेनारिपतिनोकरेघात, पतिकरेनारिनोते
 पात ॥ अतिप्रियेसुताहोयजेह, लोभनिचघर
 वेचेतेह ॥२२॥ लोभनादोषकह्यानजाये, लो
 भेप्रभुसुवैरकराये ॥ लोभेसाधुनोतेकरेघात,
 जेथियायआत्मानोपात॥२३॥ लोभमित्रसुंवै

(२५)

भसत्रुसंप्रीतजोडावे ॥ लोभेस्त्रीवे

अतिभुङ्करेद्रव्यदेते ॥२४॥

अवेचिनेखाये, माहापापलोभकीथा

भेमोक्षनोमारगम्के, लोभे

यकाचुके ॥२५॥ कथापुजाकल्याणकारीजे

ह॥ आपेमोक्षतेजीवनेतेह, विजाअनंतगुणअ

पार, लोभसर्वेनेकरेअसार॥२६॥ लोभेहारि

जनसुंघातथाये, लोभेदुष्टनोपक्षरखाये ॥ भि

ष्मपिताभक्तमोटाभारि, ज्ञानमांहिदृष्टिपुगेसा

रि॥२७॥ लोभेअसुरनोपक्षलीधो, तेथिकश्च

साथेजुद्धकीधो ॥ नाख्यांवाणशरिरनांख्युविं

धि, लोभेअतिमलिनमतिकीधी ॥२८॥ क

र्णकुंतानोपुत्रकहावे, पुन्यवानशास्त्रतेनेगावे ॥

भ्रांतभगवानसुवैराकिधो, लोभेअसुरनोपक्षली

(२६)

धो॥२९॥ बळदेवक्रश्रनावंधुजेह
काहावेतेह॥ मारयोयादवनेमणिने
श्रीक्रश्रमांचोरिगोति॥३०॥ तेणेक्र

- लोभेमादश्रममनोवारहा

दुष्टदगावाजकावे, मोटामोटानेनाचनचावे ॥
३१॥ राजादसरथनिकेकईनारि, तेनेरा
ममांहतोप्रेमभारि ॥ लोभेअतिशेभुंडुकीधु,
रामचंद्रनेवनवासदिधु ॥३२॥ रह्यांलोभमां
पापअपार, भुंडुथायतेमांराखेप्यार॥ माटेजा
णिलेवुतेनुरूप, लोभपापनुब्रन्युस्वरूप ॥३३॥
लोभकरावेचोरिनेचाडि, लोभेथायलुचाई
लबाडि॥ लोभनिचनिसेवाकरावे, लोभजुठि
तेशाख्यभरावे ॥३४॥ लोभकरावेकसाईका
म, लोभेआपेबिजानेतेवांम ॥ लोभेउत्तममनु

(२७)

शेभेनिचनुअनजळलिये॥३५॥

ईघातकरे, लोभेमाधुपछाडिने
ननिदोशमांदोशधारे, पोतेमरिने
रि ॥३६॥ लोभिरंकसाधनेमंतापे.

लाभधर्मनांमुळकापे ॥ भेखब्राह्मणनिजिविका
तोडे, लोभेधर्मानिनिर्तनेछोडे॥३७॥ लोभेगौ
चरमारगखेडे, लोभेपशुमारवानेतेडे॥ लोभे
सदाव्रतधर्मशाळातोडे, लोभेअधर्ममारगजो
डे॥३८॥ लोभेलोभिरहेमतवाडे, मोक्षधर्म
थिविजानेपाडे॥ लोभेपरोक्षमांरहेबाजि, म
ळेप्रगटप्रभुबळेदाजि ॥३९॥ लोभेधर्मनिओ
थ्यतेलीये, अवलाउपदेशविजानेदीये॥ करो
चोरिळीनाळीनहिपाप, आपोअमनेतोमटेसं
ताप॥४०॥ लोभेसमुद्रमांबुडिनेमरे, लोभेअ

(२८)

तिभुंडांकर्मकरे। लोभेलडेमोटा
नंतजीवनोनाशतेथाये॥४१॥ कं
नरनारि, हिंसाथायेअतिसेअपारि.
भमांपापअपार, तेनेकेतांआवेनहिपार

लोभेसरपथईजीवखाये, लोभेअतिभुंडांगता
थाये। लोभेपशुनोअवतारआवे, लोभेजन्म
मरणदुःखपावे ॥४३॥ लोभिपांमेनहीकदीत्र
मि, मरमळेइंद्रनोसंसी ॥ स्वर्गमृत्युनेपाताल
मांये, त्रणलोकमांलोभनीलाये ॥४४॥ काळे
करयोतेमनमांविचार, जीवजायेकेममारोआर
॥ नाखुलोभरूपीगळेपास, वारंवारजीवपांमेना
स॥४५॥ लोभमांईतेजेजेलेवाये, एतोसर्वेका
ळनाकेवाये॥ तेनेचाविकाळकरेचुर, तेथि
साधुरहेअतिदुर॥४६॥ साधुनकरेधतुनोते.

(२९)

गिसदाअसंग ॥ जाणिपापरूपी
पेर्शनकरेसाधुतेह ॥४७॥ रा
शकेदीधन्य, देखेग्लानिपामेतेम
धुनकरेतेजगतवेवार, नकरेद्रव्यपा
नानावचार ॥४८॥ जन्ममरणनुंकारणजे
ह, द्रव्यप्रगटप्रमाणछेतेह ॥तेनिसाधुजाणेस
वोरित्य, देखेद्रव्यनेअतिशेअनित्य ॥४९॥ ज
डवस्तुछेद्रव्यतेजेह, तेमांसाधुकरेनहीस्नेह ॥
सत्तोचदआनंदानिजरूप, देखेप्रगटप्रमाणस्व
रूप ॥५०॥ सदारहेमायापरिस्थिति, राखे
अखंडप्रभुमांहिप्रीती ॥ माहाद्रव्यमल्युंजेनेमो
टुं, मायाक्रतभास्युसर्वेखोटुं ॥५१॥ मल्युअ
खंडधन्यअविनासि, पुरषोत्तमअक्षरनावा
सि ॥ तेतोथयाछेपूर्णकाम, पाम्यापुरुषोत्तम

(३०)

मुखधाम ॥ ५२ ॥ पूर्वछायो ।
गटमहया, सर्वोपरपरिब्रह्म ॥ १
रहे, जेणेजाण्योअलोकीकमर्म ॥
ठोणोरआनंदमां, रहेसदामगनमसत
गटहरिक्रश्मंरहे ॥ संतसदागुलतान ॥ २०॥
समद्रष्टीसदायेरहे, दुवेनहीकोईजंत ॥ एवा
साधुतेअतिमोटा, जेणेवालाकरचाभगवंत ॥
५५ ॥ धर्मानंदकहेमाहामुनि, कामलोभजित्या
जेह ॥ हवेकहुस्वादसत्रुने, मुगमजित्यानिरि
ततेह ॥ ३६ ॥ इतीश्रीहरिक्रश्मेलीला चिंताम
णीमधेभागवतधर्ममां निर्लोभीवर्त्तमाननामेंत्री
जुरत्नसंपुर्णः ॥ ३ ॥

॥ दुहा ॥ प्रभुनारसनुपानकरी, संतथायछेमग
न ॥ तेकेमचायेवीजोरस, परमविवेकीजन ॥

(३१)

१ ॥ सर्वोपरिस्वादमल्यो, पुरणब्रह्मनोरस ॥

तेमांसंतआपोर, थयाळेरसबस ॥२॥

॥चोपाई॥ हवेकहुनिस्वादीसंत, जेनेप्रगटम

ल्याभगवंत ॥ जेनेस्वादमल्योमुखरूप, हरिक्र

शत्रुस्वरूपअनुप ॥३॥ रह्यांप्रगटहरिक्रश्रमां

मोई, बिजोस्वादइछेनहीकोई ॥ जेणेरसमां

न्योहारिमांइ, तेकेमलोभेविजेरसक्याई ॥४॥

मल्योरससर्वोपरिसार, माईकसुखमान्युतेअ

सार ॥ पंचभुतनौजेजेविकार, तेनेसंतदेखेते

असार ॥५॥ स्वादमांहिरहांबहुदुःख, तेमां

संतमानेकेमसुख ॥ रसमांलोभेनहीकोईरीते,

रसरहितजमेकरिप्रिते ॥६॥ रसमांहिरह्यांपा

पअति, मोटामोटानिफेरवेमाति ॥ एकलश्रृंगी

रुषीमोटाजेह, माहात्यागिदयानिधितेह ॥७॥

(३२)

रसनाइंद्रियेवशकरीलीधो, योगमार्गर्थभृष्ट
 कीधो ॥ मोटामोटाराजाअतिभारि, पुन्यवा
 नअतिसेअपारि ॥८॥ रसनाइंद्रानेवशथइ,
 करोजिवनीहंसातेजई ॥ अतिसुदुपवित्रतेजेह,
 उत्तमकुळवानब्राह्मणतेह ॥९॥ पशुहिंसाक
 रिमांसखाये, रसास्वादथकीभ्रष्टथाये ॥ अ
 तिभुंडीभुंडीवस्तुजेह, शास्त्रमांहिनिषेदुछेतेह
 ॥१०॥ रसास्वादेएकांतेतेखाये, तेणेकरिमा
 हापापिथाये ॥ जेजेरसनानेवशथाये, तेतोवि
 ष्णनाकिडाकेवाये ॥११॥ रसास्वादेताडिदा
 रूपीये, मातभागिनेगाळोतोदिये ॥ रसास्वादेभुं
 डोकेफकरे, गांडाथईनेनग्नतेफरे ॥१२॥ दे
 वीयज्ञादिकनोमीशलेइ, करोजिवनिहिंसाते
 जई ॥ एवापपिजगतमांथाये, तेतोसर्वेसरसथि

(३३)

केवाये ॥१३॥ मोटामोटा जे ज्ञानिकावे, ज्ञान
निओथ्यलेईरसखावे ॥ कहे ज्ञानिनेन करे बंध,
एवापापिने जाणवा अंध ॥१४॥ बंधनन करे
कहरिने, बिजाउगरे जो चाले डरिने ॥ एछे स
र्वेशास्त्र नो ते सार, एमवत्ते ते ज्ञानि अपार ॥१५॥
तेह बिना जे ज्ञानिकावे, रसनाने वसरसखावे ॥
तेने धर्म घातकी ते जाणो, अतिनिचपापि परमा
णो ॥१६॥ अतिपापि अधर्मि छे जेह, लिये धर्म
नीओथ्यतेह ॥ नडेनही जगत मांखावा, पछे
थाय अधर्मि ते बावा ॥१७॥ उदर भरवा सारु
लिये वेश, रुदये ज्ञाननही लवलेश ॥ एवा अ
ज्ञानि गुरु छे जेह, जेने मळे तेनो करे खेह ॥१८॥
मोटा ज्ञानि पंडित कवि, विश्वमां हि मोटा पर्द पु
जावे ॥ जाणे सर्वेशास्त्र चतुर्वेद, रसवश्यक

(३४)

रेपंक्तिभेद ॥२९॥ पंक्तीभेदमांदोशछेअति,
करेभेदतेनिफरेमति॥मांससुरापानवळिस्वाये,
एवोपंक्तीनोभेदकेवाये ॥२०॥ देविपुजानुलि
येतेनाम, मारेजिवकरेभुडांकाम ॥ पापिरस
नैनंवंशथई, लियेधर्मनीओथ्यतेजई॥२१॥
गुरुज्ञानिमोटाकावेजेह, रसनेवशशिष्यकरे
तेह ॥ शिष्यकहेतेमगुरुकरे, शिष्यथकिगुरु
अतिडरे ॥२२॥ रसास्वादसारुचोरिकरे,
रसास्वादेअघोरितेफरे ॥ मारेजिवपापिकरे
घात, एवादुष्टनेजाणोकुजात ॥२३॥ थाय
साधुझाझीनास्वीमाळ, छांनीराखेओलिमांजा
ळ ॥ जिवमारिमांसादिकखाय, एवारसथि
अनंतपापथाय ॥२४॥ जुनामतनितेलीयेओ
ट, पापीमोटानेआपेतेखोट ॥ उंचानेचभेगा

(३५)

धईखाय, रसास्वादथकीभ्रष्टथाय ॥ २५ ॥ स
त्पुरुषनोएकसिद्धांत, पंचविषयमुकाव्यानी
वात ॥ विजाअसतगुरुपापिजेह, रसथकीभ्र
ष्टथायतेह ॥ २६ ॥ रसथकीछांनांपापथाय,
तेनादोशकह्यानव्यजाय ॥ अतिनिचर्नाकरे
तेकर्म, एवापापीहरानीभ्रष्टधर्म ॥ २७ ॥ स्वा
दधिकरेआत्मानोघात, करेसगांकुटंबीनोपा
त, मांहोमांहिलडेकरेक्लेश, थायसुतपिता
नेतेद्वेष ॥ २८ ॥ रसास्वादेभुंडीमतीथाये, मा
तपिताथिछांनुखवाये ॥ स्वादेछापितीनेनआ
पे, स्वादेस्त्रीनुंमाथुतेकापे ॥ २९ ॥ स्वादेकरे
सामसामावेर, स्वादेअपेमांहोमांहीशेर ॥ स्वा
देअपेमाहोमांहिगाल्यु, नाखेमिथ्याविजापर
आल्यु ॥ ३० ॥ स्वादेचोरिकरिछानुखाये,

(३६)

स्वादेनखपेतेनुखवाये ॥ मोटागरिबनेहरावि
नेखाये, स्वादेअतिशेअनितिथाये ॥३१॥
स्वादेरसोयाचोरिनेखाय, गुरुगोविंदाधिभेदथा
य ॥ स्वादेखायेबहूपेटभरि, फुलेपेटतरतजाय
मरि ॥३२॥ धायवचरकोषणारोग, स्वादे
मलेसरिरनाभोग ॥ स्वादेक्षयरोगनेपितथाय,
कुष्ठादिकतेव्याधिजणाय ॥३३॥ स्वादेपीये
मायानेमादिरा, तेथिबुद्धनरहेस्थीरा ॥ स्वादेप
लांडुलसुनखाये, मुंडिदुरगंधदुराधिगंधाये ॥
३४॥ स्वादेकसुंबोकाढिकेफकरे, जडेनहितो
पगघासिमरे ॥ पाडेचिसुवोयवोयकरि, आपो
अफीणजाउलुंहुंमरि ॥३५॥ स्वादेठाकोरजी
नुनामलइ, मागेवीसाकरदूधदइ ॥ ठाकोरजी
नेधरचाविनाखाय, स्वादेकरिभ्रष्टबुद्धिथाय ॥

(३७)

३६ ॥ स्वादसारुमांदोजाणिथाये, दंभेकरि
सारुसारुखाये ॥ बोलेखोटुंनव्यभावेकाई, ए
वांकपटघणांस्वादमांहि ॥३७॥ स्वादसारुभुं
सेघणिखाख, आपोघिसाकरनैतोकंरुखा॥
नआपेतोमाथुंफोडिलीये, स्वादेभीक्षुकनेदुःख
दीये ॥३८॥ तपसित्यागिंस्वादसारुलडे, दे
रूपिदुषिस्वादवडे ॥ जाणेवेदशास्त्रनोतेमर्म,
स्वादसारुचुकेनिजधर्म ॥३९॥ सर्वेपापनुमुळ
छेजेह, जाणोरसास्वादछेतेह ॥ बिजांपापर
ह्यांतेनेवांसे, रसास्वादसर्वेनेप्रकाशे ॥४०॥
पंचविषयभुंडापापिचोर, रसास्वादसर्वेनिछे
मोर ॥ आपेपंचविषयदुःखभारि, रसनाइंद्री
सर्वेथीनठारि ॥४१॥ अविद्याकारणमायाछे
जेह, रसास्वादरूपीथईतेह ॥ करवासर्वेविश्व

(३८)

मोतेनास रसास्वादरूपीनांख्योपास ॥४२॥
स्वादनापाशमांनावेसाधु, तेमांलोभेतेछेपशुवा
धु ॥ जडवस्तुमांजेजेलोभाय, तेतोपांमरपशु
केवाय ॥४३॥ पांमरपशुनीएकजरीत्य, पंच
विषयमांहिराखेप्रीत्य ॥ शिप्पुरसनाइंद्रिवश
होय, पांमरपशुनुत्यजाणोसोय ॥४४॥ जेने
प्रगटमल्यापरिब्रह्म, जाणोक्षरअक्षरनोमर्म॥
शवंतमांकेदीनलोभे, ब्रह्मरूपमाहामुक्त
४५॥ जिभामांसनोलोचोकेवाय, कोरे
त्रसनव्यथाय ॥ दध्यादिकसर्वैरसखाय,
यजिब्हानिन्नश्रानजाय ॥४६॥ जिब्हाचिक
णीनथायलगार, रसखायअतिशेअपार॥ सा
धुसारअसारनेजांणे, तेमांसुखदुःखनेप्रमाणे
॥ ४७ ॥ सारांभोजनसरसकेवाय, पडथारहे

(३९)

तोतेमांजंतुथाय ॥ जोईयेरसनुमुळविचारि,
तेनेखातांतेआवेओकारि ॥४८॥ खाराखा
टांतिखागळ्याजेह, अविद्यानुकारणछेतेह ॥
करेब्रह्मचर्यव्रतनुभंग, तेनोसाधुकरेकेमसंग
॥४९॥ तल्यांताव्यांहवेजीयांकावे, खातावेत
मतिभरमावे ॥ थायअंतरमांअप्रकाश, करे
आनवेराग्यनोनाश ॥५०॥ स्वादशत्रुअनादि
नोज्झणो, प्रगटरूपदेस्वादुंप्रमाणो ॥ रसास्वा
देयमपुरिजाय, रसास्वादेजन्ममृत्युथाय ॥५१
॥ रसास्वादेफरेचारेखाण, पांमेदुःखनेथायहे
रान ॥ दुःखमात्रनुमुलछेजेह, जिह्वाइंद्रिजा
णिलीयोतेह ॥५२॥ मृत्युसमेविषयनहिकांइ,
दईआपेतेरसनामांही ॥ जन्मटांणेरहेनहिभांन,
रसनाइंद्रिनुंरहेछेज्ञान ॥५३॥ नहीकामलोभ

(४०)

स्नेहमान, एकरेहेछेरसनानुंभांन॥आपेगलसु
 तितरततेखाय, रसनानुज्ञाननव्यजाय॥५४॥
 पशुपक्षिजिजाघ्रिणाजंत, रसनाइंद्रिसउनेबल
 वंत॥ पशुजन्मिनेखावानुंखोले, दुधापिवासारु
 स्तनचोले॥५५॥ मुलकारणमायाछेजेह, रस
 नानोरागजाणोतेह॥ स्थावरजंगमजंतुजेह, जा
 डपाडरसनावसतेह ॥५६॥ तेनेओलखेमाहा
 मुनिसंत, तेमांलोभेजाणोजलजंत॥ संतज्ञास
 र्वेनोविवेक, समझिवालाराखेहरिएक॥५७॥
 हरिवीनानहिचिजेप्रित्य, एहअनादिसाधुनीरि
 त्य॥ जेणेओलख्याहारिकृष्णराय, तेतोब्रह्म
 स्वरूपकेवाय ॥ ५८ ॥ कहु देहानिरवाहनि
 रित्य, साधु न राखे देहमां प्रीत्य ॥ जमे
 रसरहिततेअंन ॥ राखेअखंडप्रभुमांहिमंन

(४१)

॥५९॥ प्राणवायुनेआपेआहार, साधुनजमेव
 स्तुसार॥ दुधदर्ईषीगोळतेजेह, साकरआदि
 कनजमेतेह ॥६०॥ प्रभुभजवासारुखेदेह,
 आपेनिमप्रमाणेआहारतेह॥वारेवारेसाधुनव्य
 स्वाय, निमथाकिभृष्टनवथाय॥६१॥ सुधआहार
 करेसाधुजेह, देहनिरवाहप्रमाणेतेह॥ संग्रह
 करेनहिकोदिसंत, देखेपंडब्रह्मांडनासवंत
 ॥६२॥ भिक्षावृत्तिकरिअंनलीये, साधुदुःख
 कोईनेनव्यादिये ॥ धर्मज्ञानवैराग्यवांनअति,
 प्रीतनहीतेदेहमांरति ॥६३॥ जेणेकरयुंदेहनं
 प्रमाण, राखविष्टाकीडानिरवाण॥ सदारहेमा
 यापरस्थिति, करेनहितेदेहमांप्रति ॥६४॥
 जाणेपिंडब्रह्मांडनुंज्ञान, नहिविषेभोगव्यानुंता
 न॥ जेनेमल्याहरिकृष्णराय, तेहसदायसुखी

(४२)

याथाय॥६५॥पूर्वछायो॥ सदायसुखीयासंतर
हे, जेनाउरमांहरिनोनिवास॥ आठोपोरआं
नंदसदा, नहिपंचविषयनीआसा॥६६॥ प्राण
वायुझित्याजेणे, नहिपिंडब्रह्मांडमांराग॥एवा
साधुअतिमोटा, जेनेमलेतेनामोटाभाग्या॥६७॥
रसनायेहारिनामरटे, श्रवणेशांभलेहरिजश॥
सर्वइंद्रियुनिममां, जेनेचारेअंतःकरणवश॥६८॥
कामलोभस्वादजित्या, राखेअखंडप्रभुमांप्रित
॥धर्मानंदकेहवेकहुं, स्नेहशत्रुजितवानिरित
॥ ६९ ॥इतिश्रीहरिक्रष्णमाहाराजनीलीला
चींतामणीमध्येभागवतधर्ममांनिस्वीदिवर्त्तमान
नामेचोथुरत्नसंपूर्णः॥ ४ ॥ श्रीहरिक्रष्णाय
नमोन्मः॥

॥दुहाः॥प्रितलगीप्रभुप्रगटसुं, तेनेबिजेप्रीत

(४३)

नथाय ॥ विरक्तरहीसंसारथी, हरिकृष्णक
ण्णगाय॥१॥ एकनिमषदरशनकर्यु, तेनुंसुख
कहयुंनवजाय॥ आठोपोरभेगारह्या, तेतोब्रह्म
स्वरूपकेवाय॥२॥ चोपाई॥ हवेकहुनिरस्नेहीनि
रित, जेनेप्रगटहरिकृष्णमांप्रीत॥ सर्वेजगतने
जोयुतपासि, करेभक्तिहारिनिअविनासि॥३॥

भक्तिकरचाथिवैराग्यथाय, दुःखरूपसंसार
जेष्य॥ शांख्यशास्त्रनोकरेविचार, देखेपिं
डब्रह्मांडअपार॥४॥ श्रुतिस्मृतिनोअर्थतपासि,
ब्रह्मरूपथयातेसंन्यासी॥ धर्मज्ञानवैराग्यभक्ति
वान, आपेसर्वनेमोक्षनुंदांन॥५॥ ज्ञानरूपीग्राहि
तरवार, मारिशत्रुकाढयासर्ववार॥ स्नेहचो
रअतिशैलवाडी, महादुष्टभुंडोछेकवाडी॥६॥ वि
श्वासराखेतेनोकरेनास, नाखेस्नेहरूपीगलेपास॥

(४४)

अतिघातकीनिचलबाड, चौदलोकमांपडा
विराड॥७॥ प्रितिरूपीनाखीमोहजाल, योगि
नतिकरयातेवेहाल॥ सिधचारणगांधर्वजेह,
ऋषिदेवस्नेहवशातेह ॥८॥ औलपूर्वादीराजाने
ह, स्नेहेमारिचोलीनाख्यातेह ॥ ऋषभकुंवर
भरतराय, तेनेनामेतेखंडकेवाय ॥९॥ धर्म
ज्ञानवैराग्यवंत, मेल्युराव्यभजवाभगवंत॥स्ने
हेअतिशेव्याकुलकीधा, तेणेकरीत्रणबन्ध
लीधा॥१०॥ दुष्टनिचपापिदगादार, करेमो
टामोटानेप्रहार॥ माहामायानोभुंडोतेआश,
तेनोस्नेहरूपीबन्योपास॥११॥ स्नेहरूपीपास
सउनेगले, स्नेहवशचौदलोकबले॥ स्नेहेस
वैनेझालिलिधां, रानारंकसउनेकेदकीधां
॥१२॥ देवब्रह्मादिकमोटाजेह, स्नेहेवशना

(४५)

रिनेछेतेह॥ सुराविरवंकामोटाराय, रणसंग्राम
 मानव्यकाय ॥१३॥ शत्रुमारिकरेचकचुर,
 स्नेहवशनारिनेहसुर॥ पंडितपुराणीचतुरसुजा
 ण, वांचीसंभलावेवेदपुराण ॥१४॥ स्नेहेछि
 नातेगुणगाय, छिवेचेत्यांतेवेचाय॥ स्नेहथकी
 मुवाकेडेरोय, करेहीयहायवोयवोय॥ १५ ॥
 नारिस्नेहेबलेपतिसंगे, अतिदुःखपांमेअंगोअं
 गा॥ सुतकेडेमाताबलिमरे, स्नेहवशचोराशी
 मांफरे॥ १६ ॥ स्नेहथकीपुरुषगांडोथाय, नारि
 केडेरोतोरोतोनाय॥ १७ ॥ अग्निमांजईनेतेह, स्ने
 हेकरेतेदेहनोखेह॥ १७ ॥ चोरिकरिधन्यलई
 आवे, छिछोकरांनेखवरावे॥ स्वायजमनामा
 रतेआप, एवांघणांछेस्नेहमांपाप॥ १८ ॥ देश
 परदेशमांज्यांजाय, पुरुषेटमांअंननखाय ॥

(४६)

करेकपटनराखेतेमणा, माहापापकरेअतिघ
णा॥१९॥ स्नेहवशसुतनेधनदीये, पोतेजमपु
रिनोमारगलीये॥ स्नेहमांहिरह्याघणादुःख,
लवलेशनथीमांहिसुख॥२०॥ राखेस्त्रीमांहि
जेजेस्नेह, थाययोनिमांहिकीडातेह॥ सारुखा
वामांजेप्रीतिराखे, दैवविष्टामांहिकीडोनांखे
॥२१॥ द्रव्यमांहिस्नेहजेकरे, तेहसर्पनोदेह
तेधरे॥मानसारुस्नेहकरेकोय, जमराजानामा
रखायसोय ॥२२॥ स्नेहथकिभुंडीगर्ताथाय,
स्नेहेकरीनर्कमांजाय ॥ स्नेहेवलदनोअवतार
आवे, वणतोले तेभारतणावे ॥ २३ ॥
ज्यांज्यांस्नेहराखेजेह ॥ त्यांत्यांजन्मधरेतेह ॥
एवोस्नेहअतिदुःखकारि ॥ करेमतितेभुंडीन
ठारी ॥२४॥ स्नेहदेहमांप्रितिजोडावे ॥ स्ने

(४७)

ह आत्मानुज्ञानतोडावे ॥ स्नेहसाधुसुवैरकरा
वे ॥ स्नेहदुष्टसुप्रीतजोडावे ॥ २५ ॥ योगित्या
गिनेहोयउदासि ॥ महावैराग्यवानवनवासि ॥
तेनेस्नेहेनांस्वीमोहफांसी ॥ बांधिआडपशुमां
हिआसि ॥ २६ ॥ स्नेहत्यागवैरागचुकावे ॥
स्नेहधर्मज्ञानमुकावे ॥ विलाडांवांनरापोपटपा
ले ॥ स्नेहचडावेभुंडेतेचाले ॥ २७ ॥ प्रथम
करसंसारनोत्याग ॥ स्नेहबंधावेमठमांराग ॥
वावेआडतेमांबांधेप्रिति ॥ पळेथायत्यांतेनिगति
॥ २८ ॥ होयअंतरेआतिउदास ॥ गमेनहिज
गतनोपास ॥ वसेएकलोजइनेवन ॥ करेभज
नरहेमगन ॥ २९ ॥ स्नेहवनधिआलिनेळावे,
स्नेहशेहेरवचेतेवशावे ॥ करेछीराखेनहीमणा,
करेछोराछोरियुंतेघणा ॥ ३० ॥ होयइंद्रिअं

(४८)

तःकरणानित ॥ राखेनहितेकोइमांप्रित ॥
 स्नेहनेवशथइनेतेह ॥ तुंबीकाष्ठपात्ररंगेएह
 ॥३१॥ स्नेहवैराग्यनांमूळकापे ॥ स्नेहअवाळि
 मतितेआपे ॥ स्नेहसाधुसुवैरकरावे ॥ स्नेह
 दुष्टसुप्रित्यजोडावे ॥३२॥ होयसुतशिष्यम
 हापापि ॥ नाखेधर्मनामुळनेकापि ॥ करेअधर्म
 अनितिघाणि ॥ अतिभुंडीमतितेहतणी ॥३३॥
 स्नेहथकीतेनादोषनावे ॥ एनागुणनिरंतरावे ॥
 स्नेहहोयतेनादोषनेह गुणरूपेभाशेवाळितेह
 ॥३४॥ होयनगाटिनठारिनारी ॥ अतिनिष्ठ
 नातिविभिचारी ॥ स्नेहथकीथायतेनोदास ॥
 रात्रिदिवसरहेतेनीपाश ॥३५॥ शिष्यसुत
 पितानेझेरआपे ॥ तरवारलेइनेमाधुकापे ॥
 स्नेहथकितेनेद्रव्यदिये ॥ तेनोअवगुणलेशन

(४९)

लीये ॥३६॥ दोशहोयअनंतअपार॥स्नेहमां
दोपनावेलगार ॥ एवोस्नेहरूपीअंधकार ॥
घोरतमघाटोनिरधार ॥३७॥स्नेहेसर्वेनेकीधा
केद ॥ तेनोमहामुनीजाणेल्लेभेद ॥स्नेहनेवश
संतनथाये, जेनेमाथेहरिकण्ठनीसाये ॥३८॥
नथिहरिविनाविजोउप्राये, एमसर्वेशास्त्रसंत
गाये॥ चिजाकोटीउपायकरेजेह, सर्वेस्नेहने
केशलेतेह॥ ३९ ॥ स्नेहकरीगर्भमांतेआवे,
जठरोअग्निनिझालेदझावे॥ स्थुलसुक्ष्मकार
णजेह, स्नेहथकीधरबात्रणदेह॥ ४० ॥ पांमे
त्रिविधितापअपार, जन्ममरणनावारंवार॥लि
योदुःखनुंमुळतेजोई, स्नेहावेनाविजुनाधिको
ई॥४१॥ स्नेहनादुःखलीयेसाधुजाणी, तजे
अतिशेअभावआणि॥शत्रुजाणिकरेनहीसंग,

(५०)

जेनेचड्योहरिकृष्णनोरंग॥४२॥ जुठाजगत
सुंस्नेहतजे, हरिकृष्णनिरंतरभजे॥ हरिकृष्ण
विनास्नेहजेह, तजेविचारित्कालतेह॥४३॥
त्यागिविजेस्नेहराखेकोई, तेनेदुष्टपापिलियो
जोई॥ हरिविनाविजेप्रीतीजेने, माहापापिजा
णिलेवोतेने॥४४॥ त्यागिसवंधिमांकरेहेत,
एवापापिनेजाणवाप्रेत॥ त्यागिकरेसवंधिनोसं
ग, एवादुष्टधर्मवुअसंग॥४५॥ त्यागिसवंधि
मांकरेहोई, एवादुष्टविजोनाहिकोई॥ उल
टिकारिनेखायेजेह, मनुष्यजातिनकेवायेतेह
॥४६॥ त्यागकरिनेपाळोलोभाये, तेतोत्या
गिकेदीनकेवाये॥ एतोवरणाश्रममांथिटल्यो,
श्रानसुकरमाहितेभल्यो॥४७॥ त्यागिनकरे
सवंधमांप्रित, देखेदेहनेप्रथमअनित्य॥ अना

(५२)

दिकालनोजोवजेह, वारंवारदेहधरेतेह॥४८॥
क्षगक्षणमांजन्मेनेमरे, लक्षचोरसीमांदेहध
रे॥ जगनमांजेटलाजीवजेह, तेनेपेटअनंतध
रथादेह॥ ४९ ॥ अनं पुत्पनादेहधरि, सर्व
स्त्रीयुपोतानिकरि ॥ जिवअनंनवारस्त्रीधई,
सरवेपुरुषभोगव्यामई ॥५०॥ विश्वमांईजीव
कावजेह, सर्वेसगार्जवेकरयतेह ॥ तेमांअ
धिकनुन्यनहिकोई, समअस्नेहनकरवोसोई
॥५१॥ आत्मानेनहिमातनात, आत्मानेको
णनात्यजात्य॥ नात्यजात्यतेदेहनेडोये, आत्मा
तोअविनासिसोये॥५२॥ आत्मानुंकीयुंदेश
गाम, आत्मानेनहिधन्यधाम॥ आत्मातोअ
लेपकोवाये, कोईकाळेलेपननव्यथाये ॥५३॥
अजरअमरसदासुखरूप, अछेदअभेदअखं

(५२)

ङस्वरूप॥ एवाआत्मारूपसंतजेह, माइकसुख
 ईछेनहितेह ॥५४॥ महीमाजाणेप्रभुजीनोअ
 ति, तेणेमोटीपांभ्याछेप्राप्ति ॥ राखेरदयमांह
 रिनुरूप, तेणेजगतथयुंदुःखरूप॥५५॥ मुखे
 रटेहरिनुंतेजांन, तेमांसदारहेगुलतांन॥ सर्व
 व्यापकअक्षरजेह, निजरूपमानेसंततेह॥५६॥
 एवासंतछेसर्वआधार, एनोमहिमातेअपरंपा
 र॥ एवासाधुछेमोटासहंन, हरिभजवादेहरा
 खेसंत॥५७॥ अन्नवस्त्रतेरक्षकदेह, निरवाह
 करवाराखेतेंह॥ अधिकसंग्रहकरेनहिसंत, दे
 खेपिंडब्रह्मांडनाशर्वत ॥५८॥ प्रकृतिपुरुषनुं
 कार्यछेजेह, नासवंतदुःखरूपतेह॥ तेमांसाधु
 नमानेसुख, पंचविषयमांलोभेविमुख॥५९॥
 विषयमांहिजेजेजनलोभे, तेतोश्वानशुकरमां

(५३)

शोभे॥विषयमांनलोभेत्यागिकावे, एमसर्वशा
स्त्रसंतगावे ॥६०॥ थायउरमांहरिनोनिवास,
तारेतजायविषेयनीआश॥ ड्यारेमटोविषयाना
संताप, एजप्रगटहरिनोप्रताप ॥६१॥ विषय
भोगवेरागीअभागि, तेनेजाणवोनहिकेदीत्या
गि॥ लिधोपेटभरवासास्वेश, नथिसतगुरुनो
उपदेश॥६२॥ गुरुमुपिविषयमांनलोभे, ध
र्मज्ञानवैराग्येशोभे॥ एवाएकांतिकसाधुजेह,
जेणेबांध्योहरिसुंस्नेह॥६३॥पूर्वछायो॥ हरि
क्रष्णसुंस्नेहबांध्यो, तजिपंचविषयनीआश॥
एवासाधुअतिमोटा, हरिराखेपोताने पास
॥६४॥ एवासंतदुर्लभधणा, होयप्रगटप्रभुने
संग॥ तेहविनाविजेनहि, पंचविषयथिअसंग
॥६५॥ एवासाधुजेनेमले, तेनाभाग्यनोनही

(५४)

पार॥ कालमायानुबंधनकापी, ब्रह्मरूपकरेते
 वार॥६६॥ कामलोभस्वादस्नेह, जितीआ
 नंदपाम्यासंत॥ धर्मानंदकेमानजितवानो, उ
 पायेकहुंवलवंत॥६७॥इतिश्रीहरिकृष्णलीला
 चिंतामणीमध्येभागवतधर्ममांनिरस्नेहीवर्त्तमा
 ननिरूपणनामोपांचमुरत्नसंपूर्णः॥ ॥५॥

॥दुहो॥ पिंडब्रह्मांडनोप्रलयकरी, ब्रह्मरूप
 थयासंत ॥तेकेमलोभेमानमां, जेनेप्रगटमल्या
 भगवंत ॥१॥ अक्षरब्रह्ममानेआत्मा, तेनुसुख
 कहुंनव्यजाये ॥ बिजुसुखइछेनही, एकह
 रिक्तश्रमांलोभाये ॥२॥ चौपाई ॥ हवेकहु
 निर्मानिसंत, धर्मज्ञानवैराग्यअसंत ॥ पराभ
 क्तिअचलइटतेह, हरिकृष्णमांछेजेनेस्नेह ॥
 ३॥ सिलसंतोपदयाछेअति, कामक्रोधमान

(५५)

नहिरति ॥ सुखदुःखहरखशोकरहित, धि
रजवानमदाइंद्रीजीत ॥४॥ परउपकारिसाव
धान, आपेसहुनेमोक्षनुदान एवासाधुसुभम
तीजेह, हरिक्रश्ममांणुर्णस्नेह ॥५॥ कोटिको
टिब्रह्मांडकावेजेह, रोमरोमप्रते उडेतेह ॥ ए
वुअक्षरब्रह्मस्वरूप, तेनेमानेछेपोतानुरूप॥६॥
मानअपमाननहीलेश, करेसउनेतेसत्यउपदे
श ॥ नवधाभक्तिकरेप्रेमआंणि, मुखेबोलें
हिमीथ्यावांणी ॥७॥ करेसेवानव्यराखेमान,
हरिक्रश्मप्रसनतानुंतान ॥ सुखदुःखमानअप
मानजेह, हरखशो कमांसमरहेतेह ॥८॥ एवासा
धुसर्वेअंगेपुग, नहिअंतरेलेशअधुरा ॥ मि
थ्यामानइछेनहिकेदी, जेनिमतिगईआवरणमे
दी ॥९॥ राखेआत्मापरमात्मानुमान, हरि

(५६)

क्रश्रनुंहयमांध्यान ॥ मानआकाशनिमात्राजे
ह, तेमानलोभेसाधुतेह ॥१०॥ माननराखेते
जाणोसाधु, मिथ्यामानमाइलोभेबाधु॥महुंमा
नमोटुंअविनासि, हरिक्रश्रअक्षरनावासि ॥
११॥ मायाकृतमानमांजेलोभे, तेतोपशुजा
तिमांइसोभे ॥ माननिचनठारोछेअति, दुष्ट
पापिनिशुक्ष्मगति ॥१२॥ पापीएकीधांअनंत
नांअकाज, मोटामोटानीलीधीछेलाज ॥ एवो
चडीलमानदुष्टभारि, करेमतिअतिशेनठारि
॥१३॥ माहापापिमाननीचभुंडा, एनाअंतर
नाआशयउंडो॥मानपापीनोसंगनकरवो, शत्रु
जाणीमानपरहरवो ॥१४॥ बुद्धिमानदक्षप्रजा
पति, मानेहरिलिधितोनिमाति ॥ मानेकरिनेय
ज्ञकीधो, शिवनेबलीभागनदीधो ॥१५॥ सती

(५७)

बलीमुवालागुपाप, सामसामादिधाघणात्राप॥
काढबोघाणघणुथयुंदुःख, भुंडुंकीधुंभोकडा
नुंमुख॥ १६ ॥ हिरण्यकसिपुमोटोयुधोजेह, त्रि
यलोकवशकीधोतेह॥ तेनेमानेनाख्योछेतेमारि,
हरियेनृसिंहनुरुपधारि ॥ १७ ॥ मधुनामेमोटो
युधोबहु, शास्त्रमांईलख्योजाणेसहु ॥ तेनेमा
नेमारिकरयोचुर, एवोदुष्टमानछेअसुर ॥
॥ १८ ॥ ॥ कंशमिशुपालमोटाजेह,
मानेमारिकाढबोतेनोखेह ॥ दुर्योधनदुशासन
कर्ण, मानथकीपाम्याघणामर्ण ॥ १९ ॥
देवदानवअनंतभुपति, चौदलोकमांजावानीग
ति ॥ विश्वामित्रदुर्वासादिजेह, मानथकीदुःख
पाम्यातेह ॥ २० ॥ देवमांहोमांहेलडेअति, ते
निमानफेरवेछेमति ॥ मोटागुरुआचार्यमुखि,

(५८)

तेनेमानेरोलिकरयादुःखी ॥२१॥ मानेपसा
रिछेमोटिपाण, चौदलोकमांमाननावेचाण ॥
जेनेप्रगटमळेहरिजारे, तेहमानमांनलोभाये
तारे ॥२२॥ बिजासर्वेमाननातेदास, सौनेमाने
नाख्योगळेपास ॥ जेविहडकायास्वाननिलार,
भुंडिमाननिलाळअपार ॥ २३॥ दुधसाकरअ
तिसुखकारि, तेमांसर्पनीलाळनठारि ॥ तेम
जपतपव्रनादिजेह, मोक्षआपेजिवनेतेह ॥२४॥
पडेमाननिलाळजोलेश, साधनसर्वेतेआपेक्ले
श ॥ मानथकीक्रोधशोकथाये, टळेज्ञाननेबु
द्धितेजाये ॥२५॥ मानेमछरइरसाकपटघणो,
मानेदोशनसुजेपोतातणो ॥ ठठाठेकडीअसु
यादेस, मानेथायेखेदनोक्लेश ॥२६॥ हिंसाम
सकरिसंसयघणा, वादविवाददोषमानतणा ॥

(५९)

दगादुष्टईवैरथायेअति, मानकरवेछेभुंडिम
ति ॥२७॥ जेजेदोशभुंडातेकेवाये, तेतोसर्वे
मानथकीथाये ॥ मानेथायघणाउत्पात, थाय
घणामनुष्यनोघात॥२८॥ मानेक्रोधथायेअति
भारि, बोलेवांणीअतिसेनठारि ॥ भुलीजाये
पोतानुतेभान, बोलेवचनतेवज्रसमान ॥२९॥
मोटामोटामांयुद्धथायजेह, थाएअनंतमनुष्यनो
खेह ॥ थाएजिवनिहिंसाअपार, तेसर्वेमानधि
निरधार ॥३०॥ जेजेपापजगतमांथाये, तेतो
सर्वेमाननाकेवाये ॥ ज्यांमाननोथायप्रवेश,
त्यांमुखरहेनाहिलेश ॥३१॥ मानेअनितिअ
न्यायथाये, थायमृत्युजमपुरिजाये ॥ मोटान
रकनाकुंडअपार, नाखेतेमांदीयेयममार ॥
३२॥ बगरवकेगरीबसुंलडे, मानेमुझाईकु

(६०)

वामांपडे ॥ मानेपक्षपातघणोथाये, मानेआ
त्मानोघातकराये ॥३३॥ मातापितानिलाजन
राखे, मानेमिथ्याअपवादनांखे ॥ गुरुसाधुब्रा
ह्मणमोटाजेह, आपेमोक्षतत्काळतेह॥३४॥
मानथकीमाथुननमाये, हाथजोडिस्तुतीनव्यथा
ये ॥ मानिप्रभुनेहाथनजोडे, वेदानिमरजादाने
तोडे ॥ ३५ ॥ मानेभुंदुबोलेतेकुजात, करेसा
धुब्राह्मणनोघात ॥ मानेबापनेमारेजरुर, एवो
अधर्मिमानअसुर ॥ ३६ ॥ मानेमाहाभारथ
थयुं, मानेकौरवनुमुळगयुं ॥ मानेनमुकिराव
णेंतांण, मानेकाढ्योरावणनोघांण ॥ ३७ ॥
जेजेअवळुजगतमांथाये, तेनुंमुळतेमांनकेवा
ये ॥ पशुपक्षिसर्पादीकजेह, बिजाजीवझीणा
घणातेह ॥३८॥ मांनथकीसांमसांमालडे, घ

(६१)

णांदुःखपांमेमानवडे ॥ मानेमुझाईनेघरमुके,
 थायेभ्रष्टधर्ममांधिचुके॥३९॥मानलीयेसाधुनो
 वेश, भुसेराखवधारेनखकेश॥मानिपोतेयमपु
 रिजाये,मानिनासंगीदुखीयाथाये॥४०॥मानि
 लियेगुरुनोतेवेश, हृदयज्ञाननहीलवलेश॥
 मोटापुरुषपासेमानराखे, मानेअतिभुडाशब्द
 भाखे॥४१॥ पंडितपुराणीविद्वानजेह, जाणे
 शास्त्रनाअर्थनेतेह ॥ तेनिमानेमतिअवराये,
 तेनेप्रगटप्रभुनओळखाये॥४२॥ मानेब्रह्मानि
 मतिअवराईगई,तेणेश्रीकृष्णओळख्यानई॥
 मानेइंद्रानिमतिहारिलीधी, कृष्णउपरमेघझडी
 कीधी॥४३॥ ऋषीहतात्रियकाळिजेह, यज्ञ
 करताकृष्णसारुतेह ॥ कृष्णअन्नमागवागया
 जारे, मानेओळखाणानहीतेवारे॥४४॥अति

(६२)

मोटाज्ञानिमाहासति, रामचंद्रमांहतोप्रेमअति॥
रोतारामदिठावनड्यारे, मानेमोहपाम्यासति
तारे॥४५॥ शिवजीयेसमजाव्याअति, माने
ज्ञानलाग्युनहिरति ॥ लिधुजानकीनुरूपजई,
मानेसतिघणुदुखीथई॥४५॥ गरुडजीभक्त
मोटाभारि, प्रभुकरेनिखअस्वारी॥ बांध्यारा
मचंद्रदिठाड्यारे, मानेमतिअवरार्हगईतारे
॥४७॥ महीमाअलोकिकसमड्यामानाव्यो,
मानेपोतानेअहंकारआव्यो॥ माननादोषकह्या
नजाये॥ मानमुकेतेसुखियाथाये॥४८॥ राखे
प्रभुआगळमानजेह, अतिनिचपापिजाणोतेह॥
माननिचअतिदगादार, करेमोटामोटानेखु
वार॥४९॥ पंडितपुराणीशास्त्रीकावे, चतुर्वे
दमुखेकहिजावे॥ मानेहरिओळख्यामानआवे,

(६३)

मानमोटानेनाचनचावे॥५०॥ मुकेघरवसेवन
वास, लियेमेखकरेतेसंन्यास॥ फलफुलसुकां
पांनखाये, पणमानतोयेनमुकाये॥५१॥ ब्रह्म
चारिवानप्रस्थजेह, सहेटाढतडकोदमेदेह ॥
तोयेमाननांसवेंवेचाण, चौदलोकमांमाननी
आण॥५२॥ धातुधन्यराखेनाहिलेश, जग्या
बांधेनहीफरेदेश ॥ गामवास्तिमांकेदीनजाये,
तोयमानलेशनमुकाये ॥५३॥ राखेनहीवस्त्र
कांईपास, सहेमुखअतिघर्णापास॥ तोयेमान
नादासकेवाये, मानकोयेथकीनमुकाये॥५४॥
प्रकतिनाकार्यमांछेजेह, पंचविषयनेवशछेते
ह॥ एकहरिवंधनमानआवे, एमवेदशास्त्रसंत
गावे॥५५॥ बिजामुक्तमोटानेकेवाये, छेटेरे
तोविषयधिमुकाये ॥ एजमुक्तनिअनादीरीत,

(६४)

त्यागराखेतेत्रिगुणातित ॥५६॥ विषयभोगवे
तेपापिरागि, तेनेजाणसोमांकायेत्यागि॥मानि
मुरखनेनजडेखावा, पछेपेटभरवाथायेवावा
॥५७॥ लियेवेशभुतिजगखाये, मानिसतपु
रूपसामाथाये॥ एवाविषयनारागिजेह, करेछे
नाशधर्मनोतेह ॥ ५८ ॥ माहामायानोछेभुडो
आस, अहंममतारूपमानपास ॥ तेमांसर्वजीव
दुखीथाये, जन्मेमरेयमपुरिजाये ॥५९॥ एवो
मानरूपीपासभारि, लागेनहिकोइनीतेकारि॥
सर्वोपरिपुरुषोत्तमजेह, सर्वकारणएकहरि
तेह॥६०॥ कृपाकरीहरिआवेव्यारे, पंचवि
षयथीमुकावेतारे॥ प्रगटहरिनेचरणेजेआवे,
तेनेविषयीतरतमुकावे ॥६१॥ आपेज्ञानसर्वो
परिसार, करेजीवनेमायानेपार॥ एवाकृपालु

(६५)

अतिहरिकृष्ण, जेनेकरवाहोयेप्रभुप्रसंन॥६२॥
तजवाकामलोभस्वादमान, करवुअखंडहरि
कृष्णनुध्यान ॥ स्थुलसुक्ष्मकारणत्रणदेह,
तेथीनोखोआत्माछेतेह ॥६३॥ आत्माविषयमां
सुखीनथाये, एमसमजेसाधुमनमांये॥अक्षर
ब्रह्मछेआत्माजेह, सदासुखरूपछेतेह॥६४॥
अक्षरब्रह्मअखंडअनुप, तेनेसंतमानेनिजरूप॥
ब्रह्मरूपथईभजेहरि, एवासंतपुरणसर्वोपरी
॥६५॥ तेनलोभेमायाकृतमांई, हरीविनाप्रि
तिनहिकचांई॥ त्यागीथइनेमानमांलोभे, तेतो
श्वानशुकरमांशोभे॥६६॥ मानमांनालोभेज्ञा
नित्यागि, लोभेनिचपापीदुष्टरागी ॥ साधुजा
णेसर्वेनोतेसार, जेनीसदास्थितिमायापार
॥६७॥ एवासाधुमाहामोटाअती, हरीकृष्ण

(६६)

विनानहीरति॥ धर्मज्ञानवैगाग्यमांपुरा, नहि
कोईअंगमांअधुरा॥६८॥ स्थावरजंगमजंतुजे
जेकावे, साधुसर्वेनेसुखउपजावे ॥ दयाक्षमा
अतिशेअपार, नहिकोईप्रकारनोअहंकार
॥६९॥ निंद्यास्तुतीकरेकोईघणु, नहिहरष
शोकतेहतणु॥ हुतादिव्यसनकावेजेह, कोई
रीतनुनराखेतेह॥७०॥ अनजलछेप्राणनोआ
हार, तेणेदेहरहेनिरधार ॥ सितउष्णनिवार
वातंन॥ राखेवस्त्रभजवाभगवन॥७१॥ देहनि
रवाहथीवधुजेह, संग्रहकरेनहीसाधुतेह॥यम
निमद्रढआसनजित, देखेपिंडब्रह्मांडनासवंत
॥७२॥ मल्युअखंडमुखअविनासी, हरिक्र
ष्णसदासुखरासी॥कथाकीरतनअखंडध्यान,
करिक्रिपाआपेमोक्षदान॥ ७३ ॥पूर्वछायो ॥

(६७)

परमकृपाशुअतिघणा, नहिलेशउरमांमान॥
 एवासाधुअतीवाला, एमकहेथ्रीभगवांन॥ ७४॥
 देहछुताब्रह्मरूपयया, तेनादरशनथीदुःखजा
 य॥ एवासाधुअतिदुर्लभ, एमसर्वेशास्त्रगाय
 ॥ ७५॥ जेनेएवासाधुमले, तेनेकरेमायापार॥
 एवासाधुनाउरमां, हरिकृष्णप्राणआधार
 ॥ ७६॥ पंचपियनांमुलउखाडी, सर्वेतजीज
 गतनीआस॥ धर्मानंदकहेहरिकृष्णना, चर
 णकमलनाद्रढदास॥ ७७॥ इतिश्रीहरिकृष्ण
 लीलाचिंतामणीमध्येभागवतधर्ममांनिर्माणीवर
 तमानवर्णनकरयुएनामेल्लहुरत्नसंपूर्णः॥

॥ दुहा ॥ आत्माप्रमात्मानास्वरूपनुं, थयुये
 थार्थज्ञान ॥ तेकेमलोभेदेहमां, जाणेनर्कस
 मान ॥ १॥ पिंडब्रह्मांडनुप्रमाणकरी, जाणे

(६८)

जगतनैनास ॥ आत्मामध्येआनंदसदा, प्रभु
नास्वरूपनोहुल्लास ॥२॥चोपाई॥ हवेकहुजा
ननुतेरूप, करेतत्कालब्रह्मस्वरूप ॥ देखेजीव
ईश्वरमायाब्रह्म, जाणेपरब्रह्मनोसर्वेर्म ॥३॥
थायेमायापरसदास्थिति, करेप्रगटहरीकपन
मांप्रिति ॥ प्रगटेज्ञानथायेप्रकाश, थायेमोह
मायानोनाश ॥५॥ एवुसर्वोपरीज्ञानजेह, कहु
सांभलजोतमेतेह ॥ प्रथ्वजलतेजवायुआका
श, अहंकारमहतत्वमायानोपास ॥५॥ तेथि
परपुरुषोत्तमएक, तेनेशेवेछेमुक्तअनेक ॥ एवा
सर्वोपरीएकशांम, दिव्यस्वरूपसदासुखधाम
॥६॥ अनंतइश्वर्यशक्तिअपार, केतांकोई
पांमेनहीपार ॥ सर्वकारणकरताआधार, आ
पेभक्तनेमुखअपार ॥७॥ कर्त्ताअकर्त्ताअन्य

(६९)

थाकर्त्ताहरे, नाथेउत्पतिनीइंछाकरी॥अक्षर-
मुक्तईच्छाविचारि, पुरुषजाग्रतकरथेतेहवा-
रि ॥८॥ पुरुषप्रकृतिजगाडीजेह, परस्परबां-
ध्योतेणेस्नेह ॥ थयांछोकरिपुंछोकराघणा,
बांधिववेनिजोडनरैमणा ॥९॥ नामप्रधानपुरुष
केवाथे, वेदशास्त्रपुराणतेनेगाये ॥ एवाअनं-
तप्रधानपुरुषजेह, कहुएकनिउत्पतितेह॥१०॥
प्रधानपुरुषधिमहतत्वथाये, सर्वेजगतनुअंकु-
रकेवाये ॥ तेथिथायअहंकारजेह, त्रणप्रका-
रनोकावेतेह ॥ ११ ॥ सत्वगुणनाअंतःकर्ण
चार, चौददेवरूपेनिरधार ॥ रजोगुणनीद-
शइंद्रीकावे ॥ नोखांनोखांस्थानकेगणावे
॥ १२ ॥ तमोगुणभुतमान्नायेथयो, सर्वेम-
लिनेवैराटकछो ॥ वैराट्यकीत्रणदेवजेह,

(७०)

ब्रह्माविष्णुशीवमोटातेह ॥ १३ ॥ तेथिथया
मरिच्यादिकदेव, सउनेस्थानकेरेवानिटेव ॥
विजामनुष्यादिकथयावउ, स्थावरजंगमसच
राचरसउ ॥ १४ ॥ एविरितेउत्पतिथाये, सर्वना
कारणहरिकेवाये ॥ हवेकहुतत्त्वनातेरुप, नो
खानोखातेगुणेअनुप ॥ १५ ॥ नगतनाकारण
कावेजेह, पुरुषप्रकृतिनेकाळतेह ॥ महतत्वा
दिकचोविसतत्व, तेनेजाणे ज्ञानिशुद्धसत्व
॥ १६ ॥ पोतानेविषेमायाछेजेह, एमसमजेना
सपांमेतेह ॥ तेनाकार्यचोविसतत्वकावे, एना
बंधनधीजीवमुकावे ॥ १७ ॥ तेनांलक्षणकहु
तेजाणो, पुरुषप्रकृतिनानियंताप्रमाणो ॥ प्र
कृतिथिविजातिछेजेह, अखंडअनादिपुरुषते
ह ॥ १८ ॥ अनंतसत्यस्वयंजोतिकावे, सर्वज्ञ

(७१)

दिव्यविग्रहगावे ॥ समग्रआकारमात्रजेह, प्र
वृतिनाकारणपुरुषतेह ॥ १९ ॥ क्षेत्रज्ञएवोपुरुष
कैये, एनागुणजोईओलखिलैये ॥ प्रकृतित्रि
गुणात्मककावे, जडचीदात्मकतेनेगावे ॥ २० ॥
नित्यनिरविशेषछेजेह, महदादिकसमग्रतत्व
तेह ॥ जिवमात्रनुंक्षेत्रतेकावे, प्रकृतिहरिनी
शक्तीगणावे ॥ २१ ॥ गुणसाम्यनिरविशेषजेह, ए
विमायानोकाळकरेखेह ॥ एवुकाळनुंरूपनेजा
णो, बुद्धिमानज्ञानेप्रमाणो ॥ २२ ॥ कहंतत्वना
लक्षणजेह, चित्तमहतत्वअभेदछेतेह ॥ महत
त्वनेविषेमुक्ष्मरूपे, समग्रजगतरह्यंछेअनुपे ॥
२३ ॥ निरविकारिप्रकाशवांत, स्वच्छसुद्धस
त्वमयशांत ॥ हवेकहुंअहंकारनुंरूप, अहंका
रत्रिगुणात्मकस्वरूप ॥ २४ ॥ भुतमात्राहंद्रियुअं

(७२)

तःकर्ण, देवताप्राणउत्पत्तिमुंकर्ण ॥ शांतपणु
घोरपणुकैये, विमुदअहंकारओळखीलैये ॥
२५॥ स्त्रियादिकपदार्थजेह, समयकामना
नुकारणमनतेह ॥ संकल्पविकल्पमनकावे,
समग्रइंद्रिनुनियंतागणावे॥२६॥ पदार्थमात्रनुं
ज्ञानजेह, बुद्धिवतेथायेसमग्रतेह ॥ इंद्रियुमां
विशेषज्ञानकावे, बुद्धिवतेसर्वेतेजणावे॥२७॥
बुद्धिवतेसंसयनिश्चेथाये, निद्रास्मृतिबुद्धिमां
केवाये॥ ओत्रइंद्रियेशब्दनुंजाण, त्वचाकरे
स्पर्शनुंप्रमाण॥२८॥ चक्षुकरेरूपनोनिरधार,
रसनारसजाणसारअसार ॥ घ्राणेसुगंधदुर्गंध
लेवाये, पंचज्ञानइंद्रियुकेवाये२९॥ वाकइंद्रिये
शब्दबोलाये, पाणियेपदार्थलेवायेदेवाये॥ पाद
इंद्रियेहलायचलाये, शिष्णुंयेमुत्रविर्यस्याग

(७३)

थाये ॥३०॥ गुदायेमल्लत्यागकराये, पंचक
र्मइंद्रियुगणाये ॥ पंचमात्रानालक्षणजेह, नो
खानोखाकहुंजाणोतेह ॥३१॥ शब्दअर्थमा
त्रनेजणावे, वेवारमात्रनोकारणगणावे ॥ बो
लनारानीजातीजेह, तेनारूपनेजणावेतेह ॥३२॥
आकाशमांरेवापणुजेह, जब्दआकाशनीत
नमात्रातेह ॥ श्रोत्रइंद्रियेतेग्रहणथाये, शब्द
विषयनुरूपकेवाये ॥३३॥ स्पर्शविषयनुरूप
जाणो, वायुनितनमात्राप्रमाणो ॥ कोमलपणु
कठणपणुजेह, सितउण्णत्वचाजाणोतेह ॥३४॥
पदार्थमात्रनुंजानकावे, रूपनोखांनोखांओळ
खावे ॥ पदार्थमांगौणपणेजेह, पदार्थनीरचना
येजणायतेह ॥३५॥ तेजतत्वनुंतनमात्राकावे,
चक्षुइंद्रियेकरीजणावे ॥ कहुंरसनुरूपलक्षणजेह,

(७४)

मधुरपणुतिखापणुतेह ॥३६॥ कडवोकसाय
 लोरसकावे, खाराखाटापणुरसजणावे ॥ ज
 ल्लनुंतनमात्रापणुकावे, रसनायेग्रहणकरवामां
 आवे ॥३७॥ सुगंधदुरगंधपणुजेह, पृथ्वीनुंत
 नमात्रापणुतेह ॥ घ्राणइंद्रियेकरोग्रहणथाये,
 एहगंधनुरूपकेवाये ॥३८॥ प्रथिनुरूपतमेजाणो,
 जीवमात्रनुंस्थानकप्रमाणो ॥ आकाशादिक
 चारभूतकावे, तेनुंविभागपणुजणावे ॥३९॥ स
 र्वेभूतप्राणीमात्रजेह, यायेप्रगटसरीरप्रथ्वीते
 ह ॥ जलप्रधादिकनुंपिंडिथाये, पदार्थनेकोम
 लकराये ॥४०॥ मिनुकरवुंत्तमीपणुंथाये, प्रा
 णिमात्रनीत्रशाजाये ॥ तापनेटाळवापणुंजेह,
 बहुपणुजलनुंलक्षणतेह ॥४१॥ तेजप्रकासपणु
 कावे, अनादिकसर्वेनेपचावे ॥ काष्ठहुताद्रव्य

(७५)

कावेजेह, ग्रहणकरवापणुतेजतेह ॥४२॥ धु
धात्रशातेशितनेहरे, तेजजलनुंसोपणकरे ॥
वायुत्रक्षादिकनेकंपावे, त्रणादिकभेळांथइजा
वे ॥४३॥ शब्दस्पर्शरूपरसगंध, वायुकरावे
इंद्रियुनेसंबंध ॥ सर्वेइंद्रियुनुंआत्मापणुजेह, ए
वुंवायुनुंलक्षणछेतेह ॥४४॥ सर्वेजीवमात्रनेअ
वकाश, देवापणुएजतेआकाश ॥ देहनोमांहि
बारवेवार, अवकाशदेवापणुनिरधार ॥४५॥
प्राणइंद्रीअंतःकर्णजेह, आकाशसर्वनुंस्थान
कतेह ॥ चोविशतत्वप्रकृतिपुरुषकाळ, कयां
सर्वनांरूपविशाळ ॥४६॥ एविरितेतत्वउपव्याजे
ह, परमेश्वरनीइच्छायेतेह ॥ पोतपोतानाअं
शोकरिने, रह्यांजीवईश्वरधारिने ॥४७॥ ईश्वर
नोदेहवैराटकावे, सुत्रात्माअव्याक्तनगावे ॥

(७६)

स्थूलसुक्ष्मकारणजेह, जीवनादेहजाणोतेह
॥४८॥ वैराटनामेद्वैश्वरनोदेह, कालसर्वेनोक
रेछेखेह ॥ मायाक्रतमिथ्यासर्वेजाणो, जडदुः
स्वरूपतेप्रमाणो ॥४९॥ अनादिनिअविद्याछे
जेह, तेनावन्याछेत्रणदेह॥तेमांजीवजनमेनेमरे,
कर्मवशथईदेहधरे ॥५०॥ पांमेदुःखअतिसे
अपार, जन्ममृत्युनावारंवार ॥ तेनुकारणक
हूँजेजाणो, अहंममतायेदुःखप्रमाणो ॥५१॥
जेजेदुःखमात्रतेकेवाये, तेतोदेहमांस्नेहायिथा
ये ॥ दोशमात्रनुंकारणदेह, तेमांअज्ञानिकरे
स्नेह ॥५२॥ देहरूपीतेराफडोजाणो, देहाभि
मानीसरपप्रमाणो ॥ सरपजंतुमारतेअपार,
देहरूपीनेविषयनोआहार ॥५३॥ देहरूपीको
ठलोछेजेह, पेठोअहंकारिवलाडोतेह ॥ देह

(७७)

अहंकारिजेशब्दबोले, तेनेजांणोबलाडानि
तोले ॥५४॥ देहअहंकारिनाशब्दअेर, जेसां
भळेतेनोकरेकेर ॥ देहरूपीतेसमुद्रकावे, दुः
खरूपियुंनदियुंआवे ॥५५॥ देहनाअहंकाररु
पीवनजेह, तेमांकामक्रोधसावजतेह ॥ स्वाद
लोभमानमच्छरसोई, नारदिपडाजरखालियो
जोई ॥५६॥ दीपाडियुंसींहणीयुतेजांणो, त्र
ण्णाअसुयाइरसाप्रमाणो ॥ सिलसंतोपदया
केवाये, देहदरसिपापितेनेखाये ॥५७॥ धर्म
ज्ञानवैराग्यसुखकारि, नासकरेमच्छरदुःख
कारि ॥ देहरूपिघरलीयोजोई, हाडमांसईट्युं
चुनोसोई ॥५८॥ लोईलाळनर्कनठारुं, त्व
चारूपीचुनेतेसमार्यु ॥ तेमांरेनारोचंडालअ
हंकार, त्रण्णाचंडालणीतेनीनार॥५९॥ का

(७८)

मक्रोधलोभएनापुत्र, मानमच्छरादीकएनुगो
 त्र ॥ असुयाइरसाअदेखाईसोई, अनितिआ
 दिगुत्रियुलियोजोई ॥६०॥ एवोअसुरनोपरि
 वार, अतिभुंडाभुंडाकरेआहार ॥ एवादुष्टनो
 होयेनिवास, तियांधर्मज्ञाननावेश ॥६१॥ सो
 कसंतापकलेशअति, दयाक्षमासंतोषनरती ॥
 एवाअधर्मनोब्यांनिवास, त्यांमोक्षनीतजवीआ
 स ॥६२॥ ॥ पूर्वछायो ॥ अधर्मसर्गजीवने,
 दुःखआपेअपरमपार ॥ लोभपराखितजेनही,
 तेखायेयमनोमार ॥६३॥ मिथ्यामुखसंसारनां,
 तेमांराखविनहिप्रित ॥ ब्रह्मसुपथईभजवाहारि,
 एअनादिसाधुनिरित ॥६४॥ जडचैतननोवि
 वेककरिने, मुकविदेहनीआश ॥ प्रगटप्रभुह
 रिक्रष्णना, थावुंचर्णकमळनादास ॥६५॥ र

(७९)

विउगेरजनीटले, तेमहग्भिजेदोशजाये ॥ ध
र्मानंदकेसुखपांमे, ब्रह्मस्वरूपेथाये ॥ ६६ ॥

इति श्रीहरिकृष्णलिलाचिंतामणिमध्ये भाग
वतधर्ममांज्ञाननिरूपणकर्यु एनामेसातमुरत्न
संपूर्णः ॥ ७॥

॥ दुहा ॥ दासनादासथैरैये, तजियेतनअभि
मान ॥ हरिहरिजनसंविये, प्रसनथायेभग
वान् ॥ १ ॥ संतशेव्याधिप्रसनथाये, हरिकृष्ण
कृपानिधान ॥ अनंतदोशतेनाटाळीने, आपे
मोक्षनुदान ॥ २ ॥ चौपाई ॥ देहरूपीसमुद्रानि
रधार, आवेदुःखरूपीनदियुंअपार ॥ जेनेदे
हनुअभिमानहोये, तेनेलेशमुखकेदीनोये ॥
३ ॥ जेजेदुःखजगतमांकावे, देहाभिमानिने
सर्वेआवे ॥ जेनेदेहमांप्रीतितेहोये, एवोनिच

(८०)

बिजोनहीकोये ॥४॥ हाडमांसादिनर्कनोदेह,
 तेमांअतिनिचकरेस्नेह ॥ पामरविषियामुमुक्षु
 मुक्त, तेनांलक्षणकहुतेजुक्त ॥ ५॥ पामरने
 विषयनोएकआहार, आहारमैथुननिद्रापरप्या
 र ॥ विषयिनेविषयसारांगमे, पंचविषयमांचि
 तरमे ॥६॥ मानममतानेमोटप्पजेह, झाझी
 कीरतिमांअतिस्नेह ॥ मुमुक्षुपंचविषयनेमुके,
 धर्मज्ञानधिकेदीनचुके ॥७॥ मुक्तनेविषयनो
 नहिआहार, एकवालाहरिनिरधार ॥ लीयो
 चारप्रकारेजीवजोई, देहमांप्रीतीपांमरसोई॥
 ८॥जेजेदेहमांराखेतेप्यार, बारंवारतेनेधीःका
 र ॥ नासवंतजडरूपदेह, तेमांअज्ञानिकरेस्ने
 ह ॥९॥ ज्ञानीदेहनारूपनेजाणे, द्रष्टाथकोस
 र्वेनेप्रमाणे ॥ सारानरसाजेशब्दकेबाये, तेनुमु

(८१)

स्वदुःखमेतेथाये ॥१०॥ दीगपाळदेवनेनेम
नथाये, तेथिनोखोआत्मातेकेवाये ॥ सारो
नरसोस्पर्शकावे, तेनुसुखदुःखमेतेआवे ॥
११॥ वायुदेवनेमननेजांणो, आत्माद्रष्टातेनो
प्रमाणो ॥ रूपकुरूपमेतेदेखाये, तेनुसुखदुःख
मेतेथाये ॥१२॥ तेनाभुक्तासुयंदेवमंन, आ
त्माद्रष्टासदायेमगन ॥ स्वादकुस्वादमेतेकावे,
तेनुसुखदुःखमेकांदेआवे ॥१३॥ वरुणदेवने
मननेथाये, आत्माद्रष्टातेनोखोकेवाये ॥ सुमं
धदुर्गंधमेकांदेकेवाये, तेनुसुखदुःखमेतेमणा
ये ॥१४॥ अश्वनिकुमारमननेमेह, आत्मानो
खोद्रष्टाजांणोतेह ॥ सारुंनरसुलेवायदेवायकां
ई, तेनुसुखदुःखथायेउरमाई ॥१५॥ तेतोईंद्र
नेमननेहोये, आत्मानोखोद्रष्टाजांणोसोये ॥

(८२)

सारोनरसोशब्दबीलाये, तेनुसुखदुःखजेकां
ईथाये ॥१६॥ अग्निदेवनेमननेछेएह, आत्मा
द्रष्टाजाणनारोतेह ॥ सारिनरसिप्रथ्वीसोये,
चालवाधिसुखदुःखहोये ॥१७॥ तेनाभुक्तावि
ष्णुदेवमन, आत्माद्रष्टातेनोतेमगन ॥ वियंमु
त्रजेत्यागकराये, तेनुसुखदुःखजेजेकेवाये ॥
१८॥ प्रजापतिदेवनेमननेहोये, आत्मानोखो
द्रष्टाजांणोसोये ॥ मळादिकत्यागकरवुजेह,
तेनुसुखदुःखथायेतेह ॥१९॥ यमदेवनेनेमन
नेथाये, आत्मासुखदुःखमांनलेवाये ॥ सुभअ
सुभसंकल्पथाये, तेनुसुखदुःखजेजेकेवाये ॥
२०॥ चंद्रदेवनेनेमननेजांणो, आत्माअसंगी
द्रष्टाप्रमाणो ॥ शुभअशुभानिश्चेकवोंजेह, तेनु
सुखदुःखथायेतेह ॥२१॥ ब्रह्मादेवनेनेमनने

(८३)

थाये, आत्मासुखस्वरूपकेवाये ॥ सुभअसुभ
चितवनहोये, तेनुसुखदुःखथायेसोये ॥२२॥
वामुदेवनेमननेथाये, आत्माअरुपीअसंगीके
वाये ॥ सारोनरसोअहंकारधराये, तेधिसुख
दुःखजेकांईथाये॥२३॥ रुद्रदेवनेमननेजाणो,
आत्मासुद्धस्वरूपप्रमाणो ॥ आत्माअछेदअभे
दअविनासि, शांतरूपसदासुखरासी॥२४॥
आत्मावज्जेकेदीनकपाये, आत्माजळथकीस
डीनव्यजाये ॥ अग्निवाळेनहीकोईवार, आ
त्मासांतरूपजाणोसार ॥२५॥ आत्माकाळनु
रूपतेजाणो, मायाक्रतनासतेप्रमाणो ॥ देहज
डनेनर्कनुरूप, वन्युनर्कथीसर्वेस्वरूप ॥२६॥
तेनेपोतानुरूपजाणेजेह, स्वांसुकरधिभुंडोते
ह ॥ देहविष्टाकीडाराखथाये, तेनित्रण्यसां

(८४)

गमकेवाये ॥२७॥ ज्ञानिजाणेदेहनंस्वरूप,
 मोखुदेस्वेपोतानुतेरुष ॥ प्रकृतिधित्पन्नथयु
 जेह ॥ पिंडब्रह्मांडादिसर्वे तेह ॥२८॥ देव
 मनुष्यादिकमोटाकावे, देहरूपीमायामांभ्रमावे॥
 भुल्याआत्माप्रमात्मानुज्ञान, रहिनहीपोतानि
 तेभांन॥२९॥ प्रकृतिनुंकार्यत्रण्यदेह, तेमांवां-
 ध्योजीवेतेस्नेह ॥ देहआत्मबुद्धियेकारि, पांमे
 जन्ममृत्युफरिफारि ॥३०॥ तेधिपरथायेजीव
 ज्यारे, पांमेज्ञानआत्यंतिकत्यारे ॥ तेहज्ञानक
 हुतेनेजांणो, थायप्रकाशहरिनेप्रमाणो ॥३१॥
 अज्ञानेअशांतीपणुजेह, जन्ममृत्युनुंकारणते
 ह ॥ हवेकहुज्ञानंस्वरूप, देखायआत्माप्रमा
 त्यानुरुष ॥३२॥ जीवशांतिपामेतत्काळ, ट
 ठेजन्ममरणनीझाळ ॥ प्रथमकहुआत्मानुतेज्ञा

(८५)

न, मटेपंचविषयनुतांन ॥३३॥ चोविशतस्व
 नुंकार्यछेजेह, स्थावरजंगमविश्वतेह ॥ किडि
 धितेव्रद्धादीसउ, सर्वेमोटाथावाइछेनउ ॥३४॥
 तेनेइछाअंतरनीएह, पंचविषयनीमोटप्यतेह ॥
 सदाअपुरणपणेतेरहे, पंचविषययीशांतिन
 लहे ॥३५॥ तेनुकारणकहुहवेकथी, पंचवि
 षयमांसुखनाथि ॥ सामान्यग्रहस्थविषयभोग
 वेजेह, तेनेउत्तमविषयनीईच्छातेह ॥३६॥ ते
 मअधिकअधिकविषयमळे, तेममोटीहोळि
 हैयेवळे ॥ थोडाविषयमांथोदुंदुःखमाणो, शा
 झाविषयमांशाशुप्रमाणो ॥३७॥ देवव्रद्धादि
 कमोटावउ, पंचविषयमांदुस्वीयासउ ॥ गरि
 बग्रहस्थनेशांतिनलेश, तेथिमोटावेअधिकक्ले
 श ॥३८॥ प्रकृतिपुरुष्यादिकमोटाकावे, पं

(८६)

चविषयमांअतिदुःखपावे ॥ पंचविषयनासुख
नेजांणो, रंकब्रह्मानेसमप्रमाणो ॥३९॥ विष
यमांपुरणनहिकोइ, रंकराजापुरुषादिकसो
इं ॥ सर्वेनेलीयोतमेजोइ, पंचविषयमांसुखि
नहिकोई ॥४०॥ सर्वेसुखईश्वर्यप्राप्तथाये, तो
येत्रश्चाअंतरनीनजाये ॥ तेनुंसिद्धांतकहुतेसा
र, विषयमांसुखनधिलगार ॥४१॥ तेमांसुख
जणांयछेजेह, तेतोआत्मानुसुखछेतेह ॥ पण
विषयमांसुखनधिकाई, एमविचारीलियोम
नमाई ॥४२॥ जेमकस्तूरिछेमृगमाई, तेनि
मृगनेखवरनहिकाई ॥ मृगकस्तुरिनिबाशले
वा, सुंधेत्रणनेसुखमानेएवा ॥४३॥ तेणेकरि
नेसुखीधायजेह, पणत्रणमांकस्तुरिनधितेह ॥
कस्तुरिरुपिबाशकई, आत्मामाईरइछेसई

(८७)

॥४४॥ तेनिभुलखाईमृगजेह, विषयरूपीत्रण
सुंघेतेह ॥ पणत्रणमांकस्तुरिलेशनही, नाभि
मांकस्तुरिछेसही ॥४५॥ तेमविषयमांसुखन
यिकाई, सर्वसुखछेआत्मामाई ॥ बोनेजिभ
प्रथवीछेजेह, खटरसपंचभुतछेतेह ॥४६॥
सर्वेखाधानापदार्थकेबाये, तेतोपंचभुतथकी
थाये ॥ कोलियोनेजिभाछेजेह, बेयनडवस्तु
छेतेह ॥४७॥ तेनुसुखचैतन्यनआव्युं, सुख
ज्ञानवतेतेजणाव्युं ॥ तेज्ञाननेतमेजाणो, ज्ञान
चैतनमां प्रमाणो ॥४८॥ सुखमात्रनुं स्थान
कजेह, महाशांतिउपजावेतेह ॥ तेहसुखनेपां
मेतेज्यारे, बिजुसुखनवइच्छेत्यारे ॥४९॥ ज
न्ममरणनेटाळेतेबार, सत्यरूपप्रकाशअपार ॥
आत्मअजरअमरजाणो, अक्षरब्रह्मस्वरूपप्र

(८८)

माणो ॥५०॥ सर्वसुखनोसिंधुतेकावे, सुखअ
परमितपारनावे ॥ एवंअक्षरब्रह्मस्वरूप, मारु
स्वरूपसदासुखरूप ॥५१॥ एवोजीवआत्माना
णेनेह, त्रण्यदेहयकीप्रथकछेतेह ॥ अक्षर
ब्रह्मअनादिस्वरूप, तेनेजाणोपोतानुतेरुपा ॥५२॥
एवंज्ञानप्राप्तथायव्यारे, जिवब्रह्मरूपथायत्यारे ॥
सत्ताचिदआनंदब्रह्मनेह, एवंजिवात्मानुंरूपते
ह ॥५३॥ तेनेअज्ञानेभुव्योरूप, मानेजडनेनि
जस्वरूप ॥ मिथ्यादेहरूपथईगयो, अज्ञानेतेमां
बोडाईरह्यो ॥५४॥ तेमब्रह्मनेसंगेब्रह्मथाये,
एवुज्ञाननुरूपकेवाये ॥ सदाशांतरूपब्रह्मथई,
उपासेपुरुषोत्तमनेजई ॥५५॥ तेपुरुषोत्तमपरि
ब्रह्मकेवा, सर्वकारणआधारछेएवा ॥ जडप्र
कृतिस्थावरकावे, अनंतब्रह्मांडपुरुषउपजावे

(८९)

॥५६॥ एवामुल्लप्रकृतिपुरुषनेह, अक्षरनारो
ममालयतेह ॥ एवाकोटिकपुरुषकेवाये, ब्रह्म
निद्रष्टीमानंनयणे ॥५७॥ सर्वआधारअक्षर
नेह, एकलेशमालयपांमेतेह ॥ एवापुरुषोत्त
मपरिब्रह्म, तेनोजाण्यथार्थमर्म ॥५८॥ पुर्वे
कस्युंजेब्रह्मनुरूप, सौयेदेखेपोतानुंस्वरूप ॥ ए
वाज्ञानवानसंतसोये, त्रणदेहाथिनोखाहोये५९
वाग्रतस्वप्रसिसुपतिनेह, तेमानंलेपायेसंतते
ह ॥ रहेसदायेमायापरास्थिति, एवासाधुनीअ
लोकीरीति ॥६०॥ देहछतेब्रह्मरूपजाणो, ते
नेज्ञानद्रष्टियेप्रमाणो॥ एवासंतसदामुस्वकारि,
भनेप्रगटपरिब्रह्ममोरारि ॥६१॥ अक्षरब्रह्म
मानेनिजरूप, तेमांदेखेहारिनुंस्वरूप ॥ भुलेमा
नेनहिजेहुंदेह, जेनेलाग्योहरिकृष्णमानेह६२

(९०)

॥ पूर्वछायो ॥ जेनेहरिकृष्णमनिहलाग्यो, ते
 नुमुखकह्युंनवजाये ॥ चौदलोकनीसंपाति, ते
 कागविष्टासमथाये ॥६३॥ नर्कसमनिजदेह
 ने, जाणेजडमिथ्यादुःखरूप ॥ अछेदअभेद
 निजआत्मा, अतिशेजसुधस्वरूप ॥६४॥ ज्ञा
 नवानएवासंतना, उरमांहरिनोनिवास ॥ मोह
 मायाव्यापेनही, थयोउरमांईप्रकाश ॥६५॥
 जेमादिवसउगोरातटळे, तेमज्ञानिनेमायाथाय
 नाश ॥ धर्मानंदकेएवासंतने, हरिसदायेछे
 पासा॥६६॥ इति श्रीहरीकृष्णमाहाराजनीलिला
 चिंतामणीमध्ये भागवतधर्ममांज्ञाननिरूपणकर्तु
 एनामेआठमुरत्नसंपूर्णः ॥८॥

॥ दुहा ॥ प्रकृतिनोप्रलयकरी, थयाब्रह्म
 स्वरूप ॥ तेनिद्राष्टिमांभावेनही, हरिविनावि

ब्रुष ॥१॥ एकआधारप्रभुप्रगटनो, नहि
 विषयनीआश ॥ बिजुंकांईरुचेनही, जाणेका
 लमायानोपास ॥२॥ चोपार्द ॥ कहुवैराग्यनुरु
 पजेह, थाएहरिमांद्रढस्नेह ॥ दुर्लभमनुष्यनो
 देहअति, हरिविसारवानहिराति ॥३॥ नहिप
 लक्षणुनोनिरधार, एवोमिथ्यादेहछेअसार ॥
 वारंवारजन्ममरणथाये, तेमांदुःकह्यांनव्यजा
 ये ॥२॥ अतिभुंडाआवेअवतार, तेमांदुःख
 यायतेअपार ॥ अंडजउदभिजस्वेदजजेह, ज
 रायुआदिकच्यारदेह ॥३॥ लखचोराशिमां
 अवतारआवे, तेनोपारकोईनहीपावे ॥ झाड
 पाडनाअवतारजेह, अतिभुंडानकारादेह ॥४॥
 पाडखोदेनेझाडनेकापे, एवादेहनेअतिसंतापे ॥
 खडबेलिनाअवतारघणा, तेनादुःखमांनहीकां

(१२)

हंमणा ॥५॥ तेनेपाणिकोयेनव्यपाये, कापि
कापिनेसर्वेखाये ॥ पांमेदुःखपिडाथायेअति
घणी, कहीनजायेपिडातेहतणी ॥६॥ एवा
झाडनाअवतारआवे, दुःखकेतांपारतेनोवा
वे ॥ पंखिजातनाअवतारसोये, तेनादुःखनो
पारनकोये ॥ ७ ॥ मोटानानानैमारिनेखाये,
परस्परवैरघणांथाये ॥ चोमासेपांखपलळे
ज्यारे, तेनुदुःखथायतेहवारै ॥८॥ ठनाळेलु
कवायेघणी, पिडाथायेअतितेहतणी ॥ शिया
लेहीमपडेज्यारे, तेनादुःखकल्यांनजायव्यारे
॥९॥ भुखतरसनांदुःखजेथाये, तेजेकरीने
प्राणजाये ॥ एवापक्षीनाकोटिकलेश, तेमां
सुखनहीलवलेश ॥१०॥ पशुजातिनाअवता
रजेह, तेनुदुःखकोणकविकहे ॥ पराधिनपर

(९३)

वशकावे, वणतोळोभारतणावे ॥११॥ चा
 लेनहीतोमारेबारंवार, पशुपामेतेदुःखअपार॥
 खाधापिधानीखन्नरनराखे, भुखांतरसांनिसा
 सानाखे ॥१२॥ भाठांपडेकांधवउसडे, तेमां
 कीडाअतिशेषडे ॥ तनकापिकापिकीडाखा
 ये, तेनिवेदनाअतिशेयाये ॥१३॥ उंटगधा
 नाभुंढाअवतार, रातदिवशताणवोभार॥ धाये
 पापघणांभेळांब्यारे, एवाअवतारआवेछेत्यारे
 ॥१४॥ रोद्धमृगविनाअवतार, तेनेकोयेतेन
 हिआधार॥ नियांनियांनायेतियांमारे, एवां
 दुःखपामेवारेवारे ॥ १५ ॥ बरुवाघमारितेने
 खाये, तेनीकोयकरेनहिसाये॥ केटलाकमनु
 ष्यगोतिमारे, तेनादुःखकेवायनहिक्यारे॥ १६
 कुतरांबळाडांछंदरजेह, सर्पआदिकसर्वेतेह॥

(९४)

एकविज्ञानेमारिनेखाये, तेनोतापथायेउरमां
ये ॥१७॥ जिणानीवअतिशेअपार, तेनादुः
खनोवारनपार॥ कईकवायुवतेमरिजाये, घणा
तापवडेनाशथाये ॥१८॥ वरसातवरसेनेदर
भराये, तारेझीणाजीवप्रलयथाये॥ एवांपापनां
दुःखकेवाये, कोयथकीकह्यांनव्यजाये॥१९॥
मनुष्यदेहमांदुःखअपार, हरिभनायएटलो
सार ॥ मातानाउदरनांदुःखनेह, केवायेनहि
कोयथीतेह ॥ २० ॥ विर्यमुत्रनेरक्तनठारु,
लोईनोपचपचोवाटकोआरु ॥ तेमांजीवनेदुः
खतेथाये, कोयकरेनहित्यांसाहे ॥ २१ ॥
हेठेजठराअग्निनिझाल, लागेतापनेथायेबेहा
ल॥ जेमचोरवारंधायछेज्यारे, उछळेछेआ
धणमांत्यारे॥२२॥ वारंवारउंचानिचाथाये,

(९५)

तेथिकोटीगणोजीवपीडाये॥ आवेनहिपवनल
वलेश, पांमेजीवअतिशेक्केश ॥२३॥ जठरा
अग्निनोतापतेथाये, परुपाचनोदेहवंधाये ॥
तेमांजीवनेदुःखअपार, कोयेनाहितेलेशआ
धार ॥ २४ ॥ कीडाक्रमियाकापीतनखाये,
तेनांदुःखकह्यानव्यजाये ॥ पगउंचामाथुहेटु
होये, एवुदुःखबीजुनहिकोये ॥२५॥ एवा
ग्रभमांदुःखछेषणां, जन्मसमेदुःखमानैमणां॥
माताउठेवेसेहालेचाले, थायेदुःखतेनुअति
साले ॥ २६ ॥ कोटिविच्छिनीवेदनाजेह,
जनमसमेअधिकदुःखतेह ॥ सांकडोमारग
नलागेकारि, थायजन्मसमेदुःखभारि॥२७॥
बाळअवस्थामांजेदुःखथाये, तेतोकोयथकी
नकेवाये॥ जुचांचणमांकणजेह, करडेदुःख

(९६)

थायघणांतेह ॥२८॥ अधिरजसांतिनहिले
 श, पळेपळेपामेतेकेश॥ ओरिशिल्लिउटांटे
 योयाये, घणारोगकड्यानव्यजाये ॥ २९ ॥
 नानामोटानोमेळनहिकाई, घणामरिजायेरो
 गमाई ॥ भुखतरशानुकेमकरीकहे, रोईरोई
 नेमागितेलहे ॥३०॥ बाळकनेसुखनहिकाई,
 आठोपोरदुःखिमनमाई॥ जोवनअवस्थामाई
 दुःखअति, कामक्रोधफेरवेछेमाति ॥३१॥
 मानमछरईरशानेह, मोहममतापिडेअतिते
 ह ॥ चडेमदनेभुलेतेभान, आत्मानुतेनव्यरहे
 ज्ञान ॥३२॥ अंतरशानुअतिदुःखआपे, पंच
 विषेअतिशेसंतापे ॥ जोवनअवस्थाभुंडीभयं
 कारि, थायबुद्धिअतिशेनठारी ॥३३॥ अहं
 कारईरशाअतिथाये, भुंडापापनेमार्गेचळ्ये॥

(९७)

एवाअधर्मनांदुःखअति, जुवानअवस्थामांफे
रवेमति ॥ ३४ ॥ वेवारनांदुःखआवेअपार,
एवोदुःखरूपतेसंसार ॥ अनंतबीजाथकीदुः
खथाये, तेतोअविभुतनाकेवाये ॥ ३५ ॥ थाय
रोगादिकपीडाजेह, जाणोअध्यात्मनांदुःख
तेह ॥ अनंतअधिदैवनांदुःखआवे, देवादिक
नांजेजेदुःखकावे ॥ ३६ ॥ कोटिलिधादिधा
नाक्लेश, संसारमांसुखनहिलेश ॥ पापरूपजु
वानिअवस्थाजाणो, तेतोनिश्चेकरिप्रमाणो ३७
जेजेदुःखमात्रतेकेवाये, व्रधअवस्थामांभेळांथा
ये ॥ थायेशरिरनुंबळनाश, पुंरिथायेनहीए
केआश ॥ ३८ ॥ पूर्वंछायो ॥ त्रणारूपीखाडो
मोटो, उंडोअपरमणार ॥ मायाक्रतथिभरा
यनहि, देवब्रह्मानेसुखनहिलगार ॥ ३९ ॥

(९८)

प्रकृतिपुरुषआदिअखिलविश्वने, त्रपुनाराक्ष
णीखाये ॥ मायाकृतमांमोहपांमेते, काळना
ग्रासकेवाये ॥ ४० ॥ संतविवेकीत्रपुनातजे,
जाणिकालनोपास ॥ सुखदेखेहरिचरणमां,
मुकीपंचविषयनिआश ॥ ४१ ॥ आत्मामध्ये
परमात्माबिराजे, तारेसमेत्रपुनानीजाळ ॥ धर्मा
नंदकेतेविनानटले, त्रपुनापापणीविशाळ ॥ ४२ ॥
॥ इति श्रीहरिकृष्णमहाराजनीलीलाचींतामणी
मध्येभागवतधर्ममांवैराग्यनिरूपणकरचो एना
मेनवमुरत्नसंपुर्णः ॥ ९ ॥

॥ दुहा ॥ जेमभोगवेभोगघणा, तेमतेमत्र
पुनाअपार ॥ पावकनीझाळमध्येजेमहोमेघिनी
धार ॥ १ ॥ ब्रधपणामांतनघटे, घटेरुपबल
आर ॥ त्रपुनापापणिदिनदिनप्रते, वधेअपर

(९९)

मपार ॥२॥ चोपाईः ॥ त्रणनावधेअतिशेअपा
र, करेकलपनावारंवार ॥ हाथपगनुंबलक्षि
णथाय, पांमेदुःखकरेहायहाय ॥३॥ आधि
व्याधिअनंतरोगजेह, व्रधअवस्थामांभेळाथा
यतेह ॥ कंपेशरीरनेश्वासभराये, उठावेठानि
वेदनाथाये ॥४॥ थायेक्षिणअतिअन्ननपचावे,
खाधापिधामांसुखनआवे ॥ जेवुंमागेतेवुंनव्यज
डे, थायेदुःखीमाधुफोडीरडे ॥५॥ संगास
बंधिसर्वेसंतापे, मारेशब्दघणादुःखआपे ॥
स्वार्थनासगातेकहेवाये, स्वार्थनसरेतोअवगु
णगाये ॥६॥ दांतपडेनेदातुंतेदुःखे, अन्नखा
यनहिमरेभुखे ॥ टातुंजेवुंतेवुंअन्नआपे, मागे
उनुंतोमुळगुनआपे ॥७॥ कांईमागेतोकरे
तिरस्कार, वधुबोलेतोआपेतेमार ॥ बुद्धिमई

(१००)

षापीमरिजाने, मोढुंमांदेखाडधुळखाने॥ ८॥
एमसगासबंधिसउ, व्रधअवस्थामांदुखआ
पेवउ ॥ व्रधअवस्थामांदुःखअपार, माटेहरि
भजवातत्काळ ॥९॥ स्वायंभुमनुआदिराजा
जेह, मेलीराजनेवनगयातेह ॥ ज्यारेराजमां
ईसुखथाये, तारेवनमांशुंकरवाजाये॥१०॥
चित्रकेतुआदिराजासई, मुकिस्त्रीवनवश्या
जई ॥ स्त्रिमांसुखहोयेसार, कोटिमुकेकेम
तेहनार॥११॥ माटेधनजोवनतननाश, तेनि
अज्ञानिकरेछेआश ॥ अंतसमानुंदुःखअपार
केतांकेतांतेनआवेपार ॥१२॥ जेजेरोगतेसर्वे
केवाय, तेतोअंतसमेभेगाथाय॥ कंठरुंधायेम
लफाभराय, कोटिविछिनीवेदनायाय ॥१३॥
नवसेनवाणुनाडीयुंजेह, अंतसमेतुटेसर्वेतेह ॥

(१०१)

बोतेरकोठामांलागेतेलाये, अनंतदुःखकह्यां
नव्यजाये ॥१४॥ आधिव्याधिअतीघणीथाये,
नाखेचिसोदुःखनखमाये ॥ सगाकुटंवीरहे
सर्वेबोई, दुःखटालिशकेनहीकोई ॥१५॥
मळमुत्रनेविष्टाछेजेह, तेणेकरीनेखरडायसर्वे
देह ॥ भयंकारियमदूतभारी, कोईनिलेशन
लागेकारि ॥१६॥ मारेमुदगलकरेहायहाये,
हरिविनाकोणकरेसाये ॥ हरिविमुखनेजंममा
रे, एवांदुःखपामेजीवभारे ॥१७॥ एवाजीवजम
नामारखाये, वारंवारजमपुरिजाये ॥ एविरि
तेयमपुरिनांदुःख, जीवभोगवेहरिथीविमुख
॥१८॥ छलाखनेचोरासीहजार, तेमांजीवने
नाखेवारंवार ॥ नर्कनाकुंडमांदुःखथाये, ते
तोमुखेकह्यांनव्यजाये ॥१९॥ जेनेजेटलीआ

(१०२)

युशजेवुंसुख, तेनिकेडेतेटलुंछेदुःख॥ द्वापर
निआयुषवभुजेह, तेनेअधिकदुःखजाणोतेह
॥२०॥ त्रेतायुगनिआयुपतेजाणो, वर्षदशह
जारप्रमाणो॥तेहप्रमाणेदुःखलीयोजोई,माया
क्रतमांसुखनहिकोई ॥२१॥ शतयुगनिआयु
षकहुंजेह, व्याखवर्षसुधिरेहेदेह॥ ज्यारेमरवा
नुटाणुतेथाये,हजारवर्षतेखाटलेपिडाये॥२२॥
हाडमांसतेप्राणकेवाय, तेमांसतिजीवदुःखी
थाय॥ वर्षसोमुधिडच्चकांखाय॥ अतिदुःख
पामीजीवजाय॥२३॥ पामेमनुष्यदुःखअपार,
केतांकेतांतेनोनावेपार ॥ देवादिकलोकलीयो
जोई, तेमांसपणमुखीनधिकोई॥२४॥ इरशा
असुयाकपटबहु, तेमांसदुःखपामेदेवसउ॥ना
नादेवनेमोटादुःखआपे, मांहेमांहेअतिशेसं

(१०३)

तापे ॥२५॥ एकप्रकृतिनाकार्यमांज्ञाणो, स
 वेदुःखीयाअतिप्रमाणो ॥ मायाक्रतमिथ्यासर्वे
 नाश, अतिकठणकाळनोपाश॥२६॥ देवदै
 त्यनेमनुष्यजेह, क्षणक्षणमांनाशपांमेतेह॥तेने
 नित्यप्रलयकेवाय , तेनुंदुःखकहुं नव्यजाय
 ॥२७॥ चौदलोकनीरचनाज्ञाणो, सर्वेमळीवै
 राटप्रमाणो॥ वैराटनोदिवशपुरोथाय, तेमां
 चौदमनुष्यईजाय ॥२८॥ जेवडोतेनोदिषश
 होये, तेवडीतेनिरात्यपणसोये॥ वैराटनोदिव
 शहोयड्यारे, त्रिलोकीनीस्थितीरहेत्यारे॥२९
 एनिरात्रिपडेजेहवारे, त्रिलोकीनाशपांमेछेता
 रे ॥ तेनेनिमित्तिकप्रलयजाणो, तेमांघणांदुः
 खतेप्रमाणो॥३०॥वैराटनीआयुषलीयोजोई,
 जिवेद्विपरार्द्धकाळसोई ॥ तेनोमृत्युकाळआ

(१०४)

वेङ्ग्यारे, तेपणदुःखपामेअतित्यारे ॥३१॥ सोव
पसुधिवृष्टीनवथाय, सर्वेजीवनाशथईजाय ॥
प्रलयकाळनासूर्यछेजेह, अतिआकरातपेछे
तेह ॥३२॥ बाळराखकेततकाळ, एविका
ळनीकठणजाळ ॥ पछेवृष्टिथायअपार, नाश
पामेवैराटनिरधार ॥३३॥ महदादिकचोवी
शतत्वजेह, प्रधानपुरुषप्रकृतितेह ॥ सर्वेमाहा
मायांमांलयथाय, तेतोप्राकृतप्रलयकेवाय ३४
माहामायापणथायेलेय, अक्ष-ब्रह्मनाप्रकाश
मांतेय ॥ जेमदिवशोरात्रीनदेखाय, एविरिते
मायानोळयथाय ॥३५॥ तेनेआत्यंतिकप्रलय
जाणो, सर्वेनेतेनाशप्रमाणो ॥ उत्पत्तिप्रलय
केवाये, तेनारूपजाणेवैरागथाये ॥३६॥ देखी
मायाक्रतनाशवंत, राखेवालाएकभगवंत ॥

(१०५)

सेजेमायापरसदास्थिति, देखेजगतनेआतिअ
निति ॥३७॥ जाणोमायाक्रतदुःखरूप, राखे
उरमांहरिगुंस्वरूप॥ पापरूपजगतनेजाणे, तेनां
सुखदुःखसर्वेप्रमाणे ॥३८॥ सर्वोपरिसुखछे
जेह, हरिकृष्णनाचरणमांतेह॥ अखंडअवि
नाशिसुखअपार, नाशपांमेनहिकोयवार३९
हरिकृष्णचरणेसुखदेखे, माईकसुखअग्निजे
वुंलेखे॥ एवोवैरागप्रगटेजेवारे, पंचविपनांमु
ळकापेतारे ॥४०॥ वैराग्यप्रगटेतेजेने, जगत
मुखझेरळागेतेने॥एव वैराग्यवानयोगी, सदा
ब्रह्मरसनाभोगि ॥४१॥ जेणेकरचोसुधारस
नोआहार, तेनराखेविष्टापरप्यार॥ जोयुं पिंड
ब्रह्मांडतपासि, सर्वेदीठीमायानिफांसि॥४२॥
मनुष्यदेवब्रह्मादिकजेह, त्रणतापमांवळेछेतेह।

(१०६)

एकशांतिहरिचरणमांथाय, बिजासर्वेनेकाळ
खाय ॥४३॥ हरिविनानहिकियांसुख, सउ
नेजन्ममरणनांदुःख ॥ रदयआतुरताअतिभा
रि, हरिप्रगटमळेमोरारि ॥४४॥ हरिमल्या
विनापळजाय, तेतोकोटिकल्पसमथाय॥निर
खुंनयणेहरिएकतार, कैयेमळेतेप्राणआधार
॥४५॥पूर्वछायो॥ कैयेमळेप्राणपति, तेनोविर
हेकधोनव्यजाय॥ हरिहरिकरतोफरे, क्यारे
प्रगटमळेसुखदाय ॥४६॥ एवोवैरागवानना,
उरमांहरिकरिरहेवास॥ क्षणुनमळेवेगळा, ह
रिराखेपोतानीपास ॥४७॥ अनेकजन्मनासं
स्कारे, एवोप्रगटेब्रेहेवैराग ॥ हरिविनाविजे
क्याई, रेहेवानदियेराग ॥४८॥ धर्मानंदक
हेवैराग्यनुं, रूपकहयुंजथार्थजेह ॥ हवेकहुंभ

(१०७)

क्तिएकांतिक, तमेसांभलजोवलीतेह ॥४९॥
॥इतिश्रीहरिकृष्णलिलाचिंतामणीमध्येभागव
तधर्ममांवैराग्यनुनिरूपणकर्युएनामे दशमुरल्ल
संपूर्णः ॥

॥ दुहा ॥ मिनस्नेहीनीरनो, चंदस्नेहीच
कोर॥ तेमसाधुस्नेहीहरिकृष्णा, रटनाभा
ठोपोर॥ १ ॥ नेणवेणरसनासदा, गायेहरिनुं
गांन॥ प्रगटस्वरूपहरिकृष्णमां, यईरह्यागुलंता
न॥ २ ॥ चोपाई॥ हवेकहुंभक्तिनुंरूप, नव-
धाभक्तीसदासुखरूप॥ तेथिहरिमळेतत्काळ,
अपेसुखअतिशेअपार ॥१॥ धर्मज्ञानवैराग्य
वंतहोय, हरिनिभक्तिनोअधिकारिसोय॥भक्त
सकामीजेनेकेवाये, तेतोव्यारेत्यारेभ्रष्टयाये
॥२॥ माटेब्रह्मरूपथईभक्तीकरो, आविद्याउर

(१०८)

धिपरहरो॥ सर्वेसाधननुंफळजेह, माहात्मस
हितभक्तिकर्वितेह॥३॥ भक्तनिष्कामिहरिने
प्यारा, तेधिनाथनरहेन्यारा॥ वालोभक्तीनेव
सथाय, विजोकोयेनधिउपाय॥४॥ अनंतज
न्मनांसुकृतजेने, भक्तिप्राप्तथायछेतेने ॥ विजा
नेतोभक्तीदुर्लभआते, भक्तीकरवामानचाले
मती॥५॥ मोटामोटाभक्तकेवायजेह, ब्रह्मरु
पथयाछेतेह॥ तेजभक्तिनाअधिकारिकावे, एम
शास्त्रपुराणतेनेगावे॥६॥ श्रवणभक्तीसदामु
खकारी, जेथीप्रगटमळेमोरारी॥ जेनेश्रवण
भक्तीउदेथाय, तेनोमर्हामाकह्योनव्यजाय॥७॥
सर्वेसाधननुंफळएह, श्रवणभक्तिमांथायस्नेह॥
प्रथुराजाजेमोटाकेवाय, चोविशअवतारमांते
गणाय॥८॥ श्रवणभक्तिवाळिअपार, कथा

(१०९)

साभळवामांअतिप्यार॥दशहजारमाग्यतेकां
 न, एवासांभळवामांअधावान॥९॥ मारगमोक्ष
 नेकहुतेजांणो, अवनभक्तीतेमुखप्रमाणे॥ जे
 नेरुडारुडागुणकावे, अवनभक्तीथकीसर्वेआ
 वे॥१०॥ अवनभक्तीसर्वेसुखआपे, काळमा
 यानुंबधनकापे॥ करेब्रह्मरूपतत्काळ, एवोअ
 वनभक्तीमांछेमाल॥११॥ प्रगटहरिनामुखनी
 बांणी, तेनुंअवनकर्तुंहेतआणी॥एकाग्रहमनेक
 रीनेधारो, मनकरिनेउरमांविचारो ॥१२॥
 केरेमोहममतानोनाश, थायअक्षरधाममांवा
 स॥ हरिनीवातुमांराखेजेप्रीति, थायतत्काळ
 त्रिगुणातित॥१३॥ हरिनांचरित्रलीलाजेह,
 तेमांअतिशेराखवास्नेह॥ धर्मज्ञानवैराग्यजेमां
 होय, एविकयासांभळवीसोय॥१४॥हरिनांच

(११०)

रित्रजेमांनवआवे, एविकथापापरूपकावे॥तेनेसां
भळवीनहिकांन, एजज्ञानिअतिविद्वान॥१५॥
श्रवणभक्तीसर्वेनोसार, करेबह्मरूपमायापार॥
मांटेश्रवणभक्तिसर्वोपरि, नेधिप्रगटओळखा
यहरि॥१६॥ किरतनभक्तीकरोप्रेमआणी, ह
रिनाजसबोलवीवाणी॥कथाकीरतनजेजेकेवा
य, सर्वेकीरतनभक्तीगणाय॥१७॥ किरतन
भक्तिआतिसुखकारि, करोहरिमुक्तिउरमां
धारि॥ किरतनभक्तीमांचीत्तजोडाय, मनइंद्री
युसर्वेवशथाय॥१८॥ अनंतजन्मनांपापनासे,
अंतरमांइतेज्ञानप्रकाशे॥थायहरिचरणमांप्री
ती, जायसेजेजगतनेजीती॥१९॥स्मृणभक्ति
अतिसुखकारि, हरिक्रश्रनेअतिशेप्यारि॥
करेदोशमात्रनेतेदुर, थायअंतरनासत्रुतेचुर

(१११)

॥२०॥ अंतरथिअविद्यासर्वेनाय, उरमांहरि
नोनिवासथाय॥ करोस्मरणस्नेहसहित, था
वोतत्काळमायारहित॥२१॥ स्वातांपीतांउठ
तांवेसतांजेह, स्मरणकरोथायहरिमांस्नेह॥ना
तांधोतांजेक्रीयाहोय, तेमांस्मरणकर्बुमोय
॥२२॥ स्मरणभक्तीअतिमुखआपे, काळमा
यानुंवंधनकापे॥ अरचनभक्तीकरेअघनासे,
हरिराखेपोतानिपासे॥२३॥ चंदनपुण्यवस्त्रभु
षणजेह, चडाववांप्रभुजीनेतेह॥घुपदिपआर्त्या
दिकजेह, अरचनभक्तीकेवायछेतेह॥२४॥
अरचनभक्तीकरेनीष्काम, तेतोसेजेपांमेअ
क्षरधाम ॥ वंदनभक्तीकरोभावआणी, कर
विस्तुतिजोडिनेपाणि ॥२५॥ प्रगटहरिकृष्ण
होयब्यारे, वंदनभक्तिकरेजेजेतारे ॥ तेनाभा

(११२)

ग्यनोपारनआवे, एमसर्वेशास्त्रतेनेगावे॥२६॥
दंडवतप्रणामकरबांजेह, राखीहरिनाचरण
मांस्नेह॥ गदगदकंठथईजोडीहाथ, केवुंक
पासिंधुक्रपानाथ ॥२७॥ बंदनभक्तिहरिनेते
प्यारी, थायमतिअतिशेतेसारी॥ पादशेवन
भक्तिसुखकरणी, शोकसंतापादिकदुःखहर
णी॥२८॥ फळफुलतुलसीपत्रजेह, चरणपु
ज्वाराखीस्नेह ॥ धोईचरणचरणामृतलेवुं,
मुखेहरिहरिक्रष्णकेवुं ॥२९॥ चांपवाचरण
राखीघणोस्नेह, थायेदोषसर्वेनोतेखेह॥ दास
भक्तिदुर्लभछेअति, हरीक्रष्णमांभोडावेमती
॥३०॥ करेजीवनेब्रह्मस्वरूप, आपेसुखअ
पारअनुप॥ कहुंदासत्वभक्तिनीरीत, राखेन
हिशरीरमांप्रीत ॥३१॥ हरनिशेवामांराखे

(११३)

तान, रहेनहीतेदेहनुभांन॥ बहुमुंदीरमंदिरजे
ह; हरिकृष्णसारुकरेतेह ॥३२॥ अनजल
शेवामांजेजोये, लावेहरीसारुदाससोये॥हरि
हरिप्रसनतानीउरमांआश, एमवरतेसदाये
दास॥३३॥ शेवाकरेसदाभावआणी, वाला
हरीराखेसुखखाणी॥सखाभक्तिसदामुखआ
पे, काळमायानुबंधनकापे॥३४॥ हरिकृष्ण
मांकरवीप्रीती, एजसखापणानीरीती ॥ रहे
अखंडहरीनीपास, राखेचरणमांनित्यनिवास
॥३५॥ रमवुंजमवुंहरिनेसंग, हरिविनानहि
बिजोरंग ॥ हरीनीप्रसादीमांराखेप्यार, नहि
विजाविषयनोआर ॥३६॥ सुखपांमेहरिनी
साथ, राखेजीवनाजीवननाथ ॥ आत्मनिवेदी
भक्तकहुजाणो, हरिचरणमां चितनेआणो

(११४)

॥३७॥ तनमनधन्यआदिकजेह, हरिनेअर
पणकरवुंतेह॥ मनराखवुंहरिनीपास, आत्म
निवेदीवरतेएमदास ॥३८॥ अनजळफळादी
कजेह, हरिनेजमाडवावळीतेह॥ हरिनीप्रसा
दिविनानव्यखाये, तेहआत्मनिवेदीकेवाये
॥३९॥ कल्यांनवधाभक्तिनारूप, थायतत्काळ
बद्धस्वरूप॥ जेजेभक्तिकरोनेष्काम, तेनेहरि
आपैअक्षरधाम ॥४०॥ अक्षरधामपाम्यानी
एरित, करवीनवधाभक्तिराखीप्रीत ॥ अनंत
जन्मनांमुक्तहोय, नवधाभक्तिप्रेमेकरेसोय
॥४१॥ एवोलाभनथीविजोकोय, प्रगटप्रभुनी
भक्तिहोय॥ अतिपापीदुष्टहोयजेह, भक्तिकरे
प्रेमेसहिततेह ॥४२॥ तेनांपापतत्कालजाय,
अक्षरधामनोअधिकारीथाय ॥ धर्मज्ञानवैरा

(११५)

गबहुभारी, भक्तिसर्वेनेअतिसुखकारी॥४६॥
वैराग्यभक्तिनाचरणजाणो, ज्ञानभक्तिनुरदय
प्रमाणो॥ धर्मभक्तिनुमुस्तकजेह, एसर्वेनेजी
वभक्तितेह॥४७॥ धर्मज्ञानवैरागशरीरजाणो,
तेमांजीवभक्तिनेप्रमाणो ॥ कहुएकांतिकधर्म
सोय, एनीउपमाआवेनहिकोय ॥४८॥ एने
पराभक्तिकेवाय, जीवत्रद्वारूपतत्कालथाय ॥
प्रगटहरिनीआज्ञाजेह, भागवतधर्मकेवायतेह
॥४९॥ हरिनीआज्ञाजेनेजेमहोय, तेमकरवुं
भागवतधर्मसोय ॥ हरिनीआज्ञाएजछेधर्म,
हरिनीआज्ञाएबळेतेकर्म॥५०॥ प्रगटहरिनुव
चनजेह, पराभक्तिजाणीलीयोतेह॥ हरिनांव
चनसर्वेसुखकारी, टळेजन्ममरणभयभारी
॥५१॥ हरिनिआज्ञामांजेजेरहे, तेनेएकांतिक

(११६)

भक्तिकहे॥ ध्रुपतिनेपतिपांचजेह, पणसतिके
वाणीतेह ॥४९॥ अर्जुनेमार्याअनंतजीवजोय,
सगासबंधिनेगुरुसोय ॥ तोयशास्त्रअर्जुनने
गाय, हरिआज्ञायेभक्तिकेवाये ॥५०॥ गंधा
रियेपाटावांध्यासात, पतिव्रताधर्मनीवात॥ तो
येगंधारीपापणीकेवाणि, शास्त्रमांअपकिरती
गवाणी॥५१॥ सवाभारतेमुवर्णजेह, ब्राह्मण
नेकरणआपेतेह॥ एवापुन्यवानकेवाय, चंडा
लचोकडीमांगणाय ॥ ५२ ॥ रावणजरासंध
आदिकजेह, मोटाज्ञानीपुन्यवानतेह ॥ कीधुं
हरिसंगेवैरड्यारे, व्यासजीयेदैतलख्यात्यारे
॥५३॥ माटेप्रगटहरिकहेजेम, भक्तिकरावे
तेहसमेतेम॥ पुर्वेहरिनाजेजेअवतार, तेनोनो
खोनोखोछेवेवार ॥५४॥नरसिंहमच्छकच्छा

(११७)

दिकजाणो, तेनिक्रीपानोखितेप्रमाणो॥ राम
चंद्रकृपभक्तघनजेह, तेनाचरित्रनोखांनोखांते
ह ॥५५॥ फगशुरामेक्षत्रीनेमारी, तेणेउवा
डिमोक्षनीवारी॥ लोईनाकुंडमांजेहनायतारे
कल्याणतेनुंतेथाय ॥५६॥ रामचंद्रेवानरां
मेळांकीधां, रावणमारवानेसंगेलीधामारयो
रावणनेअधमकाप्यो॥ वालेवानरांनेमोक्षआ
प्यो॥५७॥ श्रीकृष्णनीलीलाजेह, पोतेवाळडां
चारतातेह॥ करिगोपगोवाळानीटोळी, खा
येदुधदहीमाखणचोरि ॥५८॥ रोसरभ्यागा
पिसंगेहरि, मोक्षआपवाएविल्लिलाकरी॥ मा
रिकंसअसुरनोकखोनास, वालेकीधोद्वार
कामांवास॥५९॥ पाणिगृहणकरुंछ्रीयुंअपा
र, करवामोक्षप्राणआधार॥ हरियेअर्जुनने

(११८)

आज्ञाआपी, नाखोभाईगुरूनेकापि॥६०॥ उद्ध
वनेआप्युंनिजज्ञान, एममोक्षकीधोभगवानं॥
एमअवतारानिरित्यकहींकरयांमोक्षतेजीवुंनस
हीं॥६१॥ पूर्वछायो॥ सर्वेअक्तारनीजुदीजुदीरी
त, जाणेविवेकीसंत॥ जेतेभावेमोक्षदेवा, लि
ळाकरेभगवंत ॥६२॥ करतुमकरतुअन्यथा
करतु, वळिछायेतेमकरे ॥ संतजननेसुखआ
पे, असुरनोभारहरे ॥६३॥ मोटामोटाईश्वर
सहु, वत्तेएनीआज्ञामांये॥ प्रभुनेनहीकोइनीआ-
ज्ञा ॥ एतोसर्वोपरिदिराये ॥६४॥ जेजेसमेजेम
आज्ञाहोय, तेमवत्तेतेभक्तकेवाये ॥ धर्मानंद
कहेदुःखटले, ब्रह्मस्वरूपेथाय ॥६५॥ इती
श्री हरिक्रश्महाराजनीलीलाचींतामणिमध्ये
भागवतधर्ममांभक्तिनुंनिरूपणकर्युं एनामेआगि

(११९)

यारमुरन्नसंपूर्ण ॥२१॥

॥शेहा॥ पुरणब्रह्मपुरुषोत्तम, सर्वकारणसु
खधाम, धर्मएकांतिकथापवापधायामुंदिरशां
म ॥२॥ धर्मज्ञानवैरागसाहेन, भक्तिएकांति
कजोय ॥ आपेवालोनिजदासने, ततकाळब्र
ह्मस्वरूपहोय ॥२॥ ॥चोपाई॥ आसमेआव्या
प्राणआधार, करवाजीवनेमायानेपार ॥ आ
पिपोतानास्वरूपनुंज्ञान, करवाब्रह्मरूपएवुंतांन
॥३॥ कराविसुधउपासनाजेह, पुरुषोत्तमनेपा
मवातेह ॥ जीवनेपुरुषोत्तममळेज्यारे, सर्वोपरि
सुखथायत्यारे ॥२॥ माटेप्रगटप्रमाणभजवाह
रि, सुधउपासनादृढकरी ॥ जीवनुंअपुरणप
णुंकेवाय, विषेभोगवीशांतिनिथाय ॥३॥ अनंत
ब्रह्मांडनाविषयजेह, भोगवीशांतिपाभेनहिते

(१२०)

ह ॥ एवं जीवने अपुरण पणु जेह, विषय भोग व्या
वां धिस्नेह ॥ ४ ॥ रागे करी करि विषय भोग व्या
सोय, तेह पापे अपुरण पणु होय ॥ जीवे विषय भो
ग व्या अति, तो ये नृमि पांम्यो न हिरति ॥ ५ ॥ ते
नुकारण कहूं तेने जांणो, विषय नाशवंत तेह प्रम
णो ॥ पुरुष प्रकृति मांथी थियुं जेह, सर्वे नो द्रष्टा
जीव तेह ॥ ६ ॥ माटे विषय नो द्रष्टा थई, जीव प्र
माण करे तेनु सई ॥ जे जीव विषय भोग वेज्यारे, शां
ति पा मे नही कोई वारे ॥ ७ ॥ जीव विषय नो द्रष्टा
केवाय, विषय भोग विसुखी नथाय ॥ बलि अ
धिक विषय जे होय, तेनी इच्छा राखे जीव सोय
॥ ८ ॥ इच्छा रूपी बल ग्युं मोटुं पाप, तेमां जीव पांमे ते
संताप ॥ तेनुं द्रष्टांत कहूं हवे एह, कोई ठेकाणे ला
य बळे जेह ॥ ९ ॥ तेथि छे टेपतं गीया होय, तेने

(१२१)

तापप्रकाशधोडोसोय ॥ पतंगीओअग्निसा
मोजाय, तेमतेमदुखीबणोथाय ॥१०॥ प्रका
शनुमुखलेवाजेह, दोटकरेपतंगीयोतेह ॥ जे
मजेमअग्निसामोजाय, तेमतेमतापअतिथा
य ॥११॥ अग्निमांपडीनेप्राणखोय, दुःख
पामेपतंगीयोसोय ॥ द्रष्टांतनुंसिद्धांतएह, आ
गनेटेकाणेविषयतेह ॥१२॥ पुरुषप्रकृतिथकि
थयोसोय, तेमांलेशसुखकोदिनहोय ॥ जेम
पतंगीयोअग्निमांमोही, तेमांदुःखपामेअतिसो
ही ॥१३॥ जेममोटाविषयमळताजाय, तेम
तेमदुःखीबणोथाय ॥ सर्वेविश्वनाविषयमोगवे
सोय, ज्ञानविनाशांतीनव्यहोय ॥१४॥ वीजुं
द्रष्टांतकहुंतेसोई, निद्रामांसुतोपुरुषकोई ॥
तेभुख्योतरश्चोपुरुषहोय, भुखतरशनासंक

(१२२)

लपसोय ॥१५॥ तेषुरूपनेस्वपनुथाय, अन्न
जळआदिकदेखाय ॥ तेनुंकारणकहुंतेजांणो,
कर्मफळदाताहरिप्रमाणो ॥१६॥ तेनासंकल्प
प्रमाणेतेजेह, आपेसंकल्पनुंफळतेह ॥ तोयमुख
तरशनव्यजाय, संकल्पधिपेटनवभराया ॥१७॥
ईश्वरेआप्युंकर्मफळजांणो, मुख्योरह्योतेनुंकार
णप्रमाणो ॥ एनुंकारणकहुंतेएह, मुखतरशनोध
र्मस्थुलदेह ॥१८॥ ईश्वरेआप्यास्वप्ननाभोगजे
ह, स्थुलनीमुखनटाळेतेह ॥ एनेसुखथायहवे
क्यारे, जागृतअवस्थानेपांमेत्यारे ॥१९॥ स्वप्न
मांभोगदीठाहोयजेह, घणाभोगनांस्थानंकतेह ॥
स्वप्नमांजेजगतदेखाय, राजारंकसर्वेसत्यमना
ये ॥२०॥ तेनोसंशेरेतोनाथिकाई, एवोनिश्चेथा
यमनमाई ॥ जाग्रतमांजेनिश्चेकरयोहोय, स्मृति

(१२३)

रेतिनाथिस्वप्नमांसोये॥२१॥ एवुंमायानुंविपरि
तज्ञान, रहेनाहेजाग्रतनुंभान॥ स्वोटाविषयमां
छेप्रीतीजेह, विप्रितज्ञानजाणिलीयोतेह॥२२॥
स्वप्नमांईगमेतेटलुंखाये, स्थूलदेहनीमुखन
वजाये॥ जेमजेमअधिकविषयमळे, तेमतेम
वधुतापमांवळे॥२३॥ विषयथकीपाछोवळेड्या
र, जीवशांतिनेपामेछेत्यारे॥ पंचविषयमांप्रीती
छेजेने, निंदारूपीस्वप्नजाणोतेने॥२४॥ जिवने
मुखीथावानोउपायएह, जाग्रतअवस्थानेपांम
वुंतेह॥ जाग्याविनासुखीनव्यथाय, एमसर्वेशा
स्त्रसंतगाय॥२५॥ स्वप्नअस्वथानाविषयजेह,
जाग्यापछीमीथ्याथायतेह॥ जाग्रतअवस्थाने
पांमेड्यारे, स्थूलनाविषयभोगवैत्यारे॥२६॥ स्व
प्नअवस्थाएविछेजेह, जाग्रतलेशनसांभरेतेह॥

(१२४)

जाग्रत अवस्थानेपामेड्यारे, स्थूलनाविषयभोग
वेत्यारे ॥ २७ ॥ जेवुं स्वप्नमां जाग्रतमीथ्याथाय, ते
वुं जाग्रतमां स्वप्न नव्यजाय ॥ जाग्रत अवस्थामां
बहुज्ञान होय, लेश स्वप्नमां ज्ञान नरे सोय ॥ २८ ॥
जाग्रतमां स्वप्न नदेखाय, देखुं होये ते वुं केवाय ॥
एनुं द्रष्टां छे वळी एह, जाग्रत ने ठेकाणे स्वप्न तेह
॥ २९ ॥ जाग्रत अवस्था तुरिया पर होय, माया
पर निर्गुण स्थीती सोय ॥ जेम जाग्रत नाविषयभो
ग वेड्यारे, मुख तर शनी शांती थायत्यारे ॥ ३० ॥
स्वप्नमां मुजे ते टलां पकवानखाय, तोय मुख लेश
नव्यजाय ॥ तेनुं कारण कहुं ते जाणो, विषय पं
चभुत ना प्रमाणो ॥ ३१ ॥ जागृत स्वरूप माया पर
जेह, तेना उपयोगमां नावे विषय तेह ॥ जेम पा
डाने पिडा थाय, परवालडां भेरो गन जाय ॥ ३२ ॥

(१२५)

तेममोहनिंद्रानेविषयनोय, जाग्रतरूपीस्वप्न
भासुंसोय ॥ स्वप्नमांदीठासेहेरबजार, माण
सपशुपक्षितेअपार ॥३३॥ राजादेवादिकना
विषयजेह, तेमांसुखदुःखदीठुंतेह ॥ मासुंता
रुंआदिकदुखअति, साग्यापछिदुखनरहेर
ति ॥३४॥ तेमगुणातितअवस्थाजेह, तेनेआ
गळजाग्रतमिथ्यातेह ॥ जागृतअवस्थानाविषय
भोगजाणो, मनुष्यदेवब्रह्मानाप्रमाणो ॥३६॥
जाग्रतनुदुःखस्वप्नाथिनजाय, तेमपुरुषनावि
षयनाशथाय ॥ तेमपुर्वेकह्याविषयजेह, मनुष्य
पुरुषादिकनांतेह ॥३६॥ एनांऐश्वर्यविषयभो
गकेवाय, माइकद्रष्टीएसत्यदेखाय ॥ पणगु
णातितस्वरूपजेह ॥ तेनेशांतिनकरेविषयतेह
॥३७॥ कोटिब्रह्मांडनांविषयसुखहोय, आ

(१२६)

त्माने सुखनआपेकोय ॥ उलटाअशांतीदुः
खउपजावे, एवाविषयपापरूपकावे ॥३९॥
सुधस्वरूपपोतानुदेखाय, तारेस्वप्नसुखमीथ्या
थाय ॥ तेमपुरुषप्रकृतिनाविषयजेह, ब्रह्मस्थि
तीमांमीथ्यादेखेतेह ॥४०॥ ब्रह्मरूपपोतेजारे
थाये, पांमेसुखकयुंनव्यजाये ॥ पुरुषप्रकृति
नाविषयकेवाये, सर्वेनोपोतेद्रष्टाथाय ॥४१॥
सर्वोपरिब्रह्मसुखजेह, तेनेपामेशांतीथायतेह॥
जाग्रतअवस्थानेपांमेड्यारे, स्वप्ननाविषयमीथ्या
थायत्यारे ॥४२॥ तेमांसुखनीईछानव्यरहे,
स्वप्नामिथ्यामनेसमाजिलहे ॥ एवुंजांणिनेतेजीव
जेह, पामवानिईछानकरेतेह ॥४३॥ ज्ञानरु
पीअवस्थाकेवाय, पांमेज्ञानब्रह्मरूपथाय ॥ ए
वाब्रह्मरूपमुक्तहोय, पुरुषोत्तमनेउपासेसोय

(१२७)

॥४४॥ अतिमहाभक्तिमांप्रीती, हरिविनावि
जेनहीनीती ॥ जाग्रतअवस्थानाविषयजेह ॥
तेमांवांध्योतेअतिस्नेह ॥४५॥ ड्यारेसाचुमल्यु
पोतानुसुख,त्यारेटल्यांसर्वेविषयनांदुःखा। वि
षयमांसुखनहीसार, मोटामोटापांमेनहीपार
॥४६॥ ड्यारेआत्मानोअनुभवथाय, त्यारेवि
षयनांसुखसर्वेजाय॥ जेमसुर्यउदयथायड्यारे,
रात्रिनाशपामेतेहवारे ॥४७॥ ब्रह्मस्वरूपनुसु
खछेजेह, पंचविषयमांनथिलेशतेह ॥ ब्रह्मसु
खसर्वोपरिसोय, अतिअपारपारनकोया॥४८॥
सर्वआधारअक्षरजेह, तेनेमानेनिजरूपतेह ॥
परब्रह्मपुरुषोत्तमनुरूप,देखेआत्मामांअखंडस्व
रूप॥४९॥ जेमजागृतअवस्थामांअति,पंचविष
यमांघणीमती ॥ तेमब्रह्मनासुखनेपांम्यासोय,

(१२८)

अतिआनंदमग्नहोय ॥५०॥ ब्रह्मनुसुखअ
तिशेअपार, ब्रह्मसर्वेसुखनोआधार ॥ पामे
ब्रह्मनासुखनेड्यारे, आनंदकह्योनवजायक्या-
रे ॥५१॥ पुरुषोत्तमनोमहिमाजाणेजेह, अना
दिअक्षरथकीतेह ॥ राखेपुरुषोत्तममांहींप्रीति,
एवीसदायमायापरास्थिति ॥५२॥ अक्षरब्रह्म
| सुदुधायड्यारे, परब्रह्मनेउपाशेस्यारे ॥ सवा
सनिकभक्तहोय, इंद्रजेवाप्रभुनेजाणिसोय ॥५३॥
त्यारेपोतेइंद्रजेवोथाये, एवोउपासनानोभेदको
नाय ॥ ब्रह्माजेवाप्रभुजाणेजेह, थायब्रह्माजेवो
भक्ततेह ॥५४॥ देहरूपेभक्तिकरतोनाय, देह
मांममताअतिशेथाय ॥ देहरूपीभक्तहोयजेह,
प्रकृतीपुरुषसुधिपुगेतेह ॥५५॥ द्राष्टिमायाथी
परनथाय, महिमाप्रभुनोनव्यसमजाय ॥ भक्त

(१२९)

भगवननोजेहोय, वरतेदेहरूपवलीसोय ॥५६॥
पूर्वछायो ॥ देहरूपेभक्तिकरे, तेधायनहिनि
ष्काम ॥ प्रभुतेनेओळखायनही, दुःखपांमेते
आठोजाम ॥५७॥ जेमजेममोटपपांमे, तेम
वधेत्रश्रानिजाळ, शांतिअंतरमालेशनही ॥
वधेअशांतिविशाळ ॥५८॥ माटेनिष्कामभा
वेभक्तिकरवी, तजविविषयनीआश ॥ तनम
नधनअर्पणकरीने, धावुंप्रभुनादाश ॥५९॥
निष्कामभक्तनेसुखअपार, आपेछेभगवांन ॥
धर्मानंदकेतेनाउरमां, प्रभुरहेछेमुर्त्तिमान ॥
॥६०॥ इतीश्रीहरिक्रश्रलीलाचिंतामणीमध्ये
भागवतधर्ममांभक्तीनिरूपणकारिनामेबारमुर
बसंपूर्ण ॥१२॥

दोहा ॥ प्रगटप्रभुनाचरणाविना ॥ सुख

(१३०)

नहीलवलेश ॥ देवब्रह्मादिकसर्वने ॥ अंतर
मांडकलेश ॥१॥ मिथ्यासुखनेपरहरि ॥ भज
वासुंदिरशांम ॥ अखंडअविनासिसुखमळे ॥
थइयेपुरणकाम ॥२॥ ॥चौपाई ॥ विषयनी
वासनानव्यजाय ॥ तेनेप्रभुनोमाहिमानजणाय।
परमेश्वरानिमायाथकीजेह ॥ थयुविपरितज्ञान
तेह ॥१॥ मनुष्यदेवपुरुषादिकजोय ॥ तेमां
नोखानोखाभेदसोय ॥ जीवइश्वरनीरुचिने
जाणो ॥ अधिकनुन्यघणीपरमाणो ॥२॥ जेने
जेविषयमांरुचीहोय ॥ तेमांनोडाणांसर्वेसोय॥
चारप्रकारनीमुक्तीजेह ॥ तेमांअनंतभेदनो
खातेह ॥३॥ तेतोउपासनानाभेदजाणो ॥ अ
नंतप्रकारनातेप्रमाणो ॥ विषयवासनिकभक्त
होय ॥ भक्तीकरेप्रभुनीसोय ॥४॥ जेवाभगवा

(१३१)

ननेभक्तजाणे ॥ त्यांपुगाडेदेहमुक्याटाणे ॥ ते
मांराजाजेवाजाणोजेह ॥ पामेराजानीपद्विनेते
ह ॥५॥ इंद्रब्रह्माजेवाजाणोजोय ॥ तेतेधाम
नेपांमेषोय ॥ महिमानाणेअतिसेअपार ॥ प्र
क्रातिपुरुषसुधिनिरधार ॥६॥ देहरूपीमोटोभ
क्तथाय ॥ तेतोपुरुषनाधामसुधिनाय ॥ तेमां
अतंतअरुचीजेह ॥ अक्षरब्रह्मकेबायतेह ॥७॥
तेनेपोतानुंरूपप्रमाणो ॥ तेधिपरपुरुषोत्तमजा
णो ॥ पुरुषोत्तमनेउपासेजेहाथायअक्षरब्रह्मरूप
तेह ॥८॥ देहरूपेसुधउपासनाथाय ॥ प्रक्राति
पुरुषनाधाममांनाय ॥ मध्यमवैराटनेपामेजेह ॥
कनिष्ठइंद्रथायवळीतेह ॥९॥ निश्चेत्रणप्रकार
नोजाणो ॥ सविकल्पनाभेदप्रमाणो ॥ आ-
त्मारूपेउपासनाजेह ॥ सर्वोपरिप्राप्तिथायतेह ॥

(१३२)

॥१०॥ सर्वोपरिपुरुषोत्तमनेजाणो ॥ अतिशो
विलक्षणप्रमाणो ॥ गुणऐश्वर्यसामृद्धिअपार॥
बळअधिकअनंतप्रकार ॥११॥ गुणनि
उपमानव्यथाय ॥ पुरुषोत्तमसर्वोपरिराय ॥
अनादिअक्षरछेजेह ॥ तेनेनिजरूपमानवुंतेह
॥१२॥ सर्वकारणअक्षरअनुप ॥ सुधस्वरूप
सदायेमुखरूप ॥ परमात्मापुरुषोत्तमजेह ॥
आत्मा मांधारेस्वरूपतेह ॥१३॥ निर्गुणमुधउ
पासनाहोय ॥ पमाडेपुरुषोत्तमनेसोय ॥ प्रिति
पुरुषोत्तमनेविषेथाय ॥ सदासुखीस्वतंत्रकेहे
वाय ॥१४॥ महाअद्भुतआनंदजेह ॥ तेमांस
दायेमगनरहेतेह ॥ एवोअनादिजीवनोआसय
होय मोटुंधवानाइछासोय ॥१५॥ सैनेअधि
कसुखीथावुंजेह ॥ एवोअंतरनोनिश्रयतेह ॥

(१३३)

षोतानिइच्छापुरीकरवासारु ॥ अनंतउपायक
रचाहजारु॥१६॥ अनंतफेराजन्मीमारिजाय॥
तोयेपणइच्छापुरिनव्यथाय ॥ ज्यांसुधिजीवनो
आसेयनजाय ॥ त्यांसुधित्रश्रापुरिनथाय ॥
॥१७॥ इच्छापुरिथवानोउपायएह ॥ कहुंसां
भळजोतमेतेह ॥ सर्वोपरिपुरुषोत्तमजेह ॥ भ
जवाअक्षररूपथइतेह॥१८॥ तारेजीवनीइच्छा
पुरिथाय तोयेपुरणकामकेहेवाय ॥ एवुंजोतां
जणायछेएम॥ जिवअक्षरहोयनहीकेम॥१९॥
जाणियेपुरुषोत्तमनोउपासकहोय ॥ एमानिश्चे
थायछेसोय॥ अक्षरनेअक्षरातेतमव्याज्यारे॥
सुखपामोसर्वोपरित्यारे ॥२०॥ माटेबीजासुख
नोउपायजेह, तेनेमेलीहारिभजेतेह॥ सांतिपाम
वानोउपायएह, आत्मापरत्मानुज्ञानतेह॥२१॥

(१३४)

पणअज्ञानेकारिनेजोय, शांतिपामेनाहिजिवको
य ॥ पुर्णकामनोउपायएह, पूर्वेकह्योछेउपाय
तेह॥२२॥ सुधअक्षररूपउपदेष्टाहोय, कोई
रीतनुंलांछननहोय ॥ प्रकृतिपुरुषथकीपरथा
य, सुधउपासकतेकेवाय॥२३॥ पिंडब्रह्मांडने
जाणोजोय, बेनेएकताजाणेवलीसोय ॥ देह
बन्योमनुष्यनोजेम, मुळपुरुषनोदेहबन्योतेम
॥२४॥मनुष्यदेहनाअल्पभुतजेह, मुळपुरुषना
महतभुततेह॥पिंडब्रह्मांडनेएकजाणो, आत्मा
नोखोशुधप्रमाणो॥२५॥ देहमांडकांनोभाग
जोय, तेनेप्रथ्वीमांहोमवोसोय ॥ जळनिद्राष्टि
नेपांम्योड्यारे, प्रथ्वील्यथइजायत्यारे॥२६॥
देहमांसाधिरनोभागजोय, तेनेजळमांहोमवोसो
य ॥ अग्निनिद्राष्टीनारेथाय, तारेजळलयथ

(१३५)

इजाय॥२७॥ देहमांजठराअग्निछेजेह,तेने
कवींअग्निमांलयतेह॥ जारेवायुनिवृष्टिथाय,
तारेअग्निनव्यदेखाय॥२८॥ देहमांप्राणवायु
छेजोय, तेनेवायुमांहोमवोसोय ॥ आकाशनी
द्रष्टिथायतारे,वायुद्रष्टिमांनव्यआवेतारे॥२९॥
देहमांआकाशनोभागजेह,होमवोमहदाकाश
मांतेह ॥ जारेवैराटनीवृष्टिथाय,तारेआकाश
लययइजाय॥३०॥ देहमांअहंकारनोभागजे
ह, वैराटमांलयकरवोतेह ॥ महत्तत्त्वनिद्रष्टी
थायजारे, वैराटलयपांमेतेहवारे॥३१॥ देह
मांमननोभागछेजोय, होमवोप्रधानपुरुषमांसो
य ॥ थायप्रकृतिनिद्रष्टिजेवारे, प्रधानपुरुषन
देखायतारे॥३२॥ देहमांबुद्धिनोभागछेजेह,
मुळप्रकृतिमांहोमवोतेह ॥ अक्षरनीद्रष्टिथाय

(१३६)

जारे, मुळमायानोलयथायतारे॥३३॥ जेमदी
वसउगेरात्यजाय, तेममायाअक्षरमांलयथाय
एमज्ञानप्रलयकरेजारे, सुधउपासकथायतारे
॥३४॥ सुधस्थानकअक्षरब्रह्मनेह, तेमांरे-
हेवानीभावनाकरेतेह ॥ अक्षरनाभावनेपाम्या
होय, तेनोसंगानितकवोंसोय॥३५॥ अक्षराति
तगुणरूपअपार, ऐश्वर्यअपरमितनावेपार ॥
महिमाअक्षरथीकह्योनजाय, सर्वोपरिपुरुषो
त्तमराय॥३६॥ दिव्यस्वरूपसदायेसाकार, स
वोंपरिसर्वेनाआधार ॥ तेणेआजधरयोअवता
र, आपेभक्तनेसुखअपार॥३७॥ पूर्वछायो ॥
आपेसुखभक्तनेअतिघणुं, पुरुषोत्तमप्राणआ
धार ॥ नित्यानित्यलिलानाथनी, तेनोकोयपा
मेनहीपार॥३८॥ पोतेपुरुषोत्तमआविया, सर्वो

(१३७)

परिपरब्रह्म ॥ अनंतजीवउद्धारवा, आजस्था
प्योएकांतिकधर्म॥३९॥ जेजनआवेआशरे,
तेथायछेब्रह्मस्वरूप॥ पंचविषयनीवासनातजी,
पामेतेसुखअनुप॥३४॥ आज्ञाप्रमाणेजेजनवर
ते, तेनेआपेछेमोक्षनुंदान, ब्रह्मरूपकरवाभ
क्तने, धर्मानंदनावालानुंतान ॥४१॥ इतीश्री
स्वामीधर्मानंदकृतभागवतधर्ममध्येभक्तिनिरूप
णकरिएनामेतेरमुरत्नसंपूर्ण ॥ प्रकरणत्रयो
दशसमाप्तः ॥

---

(१३८)

॥ अथप्रार्थनालीख्यतेः ॥

॥ श्रीहरिक्रश्नायनमोनमः ॥

हुंजेतेहरीक्रश्न॥ परमात्मापरब्रह्मपुरुषोत्तम
तेनाचरणकमलनेविषेवारंवारदंडवृतकसंछूं ॥
तेश्रीहरिक्रश्नकेवाछे ॥ तोसर्वअवतारनाअ
वतारिछे॥ केतांअवतारिएवाजे॥ श्रीहरिक्रश्न
माहाप्रभुजी तेनाश्रिमुखथकी आत्माप्रमा
त्मानांस्वरूपनुज्ञान॥ जेनाआत्मासाक्षात्का
रउतयुनेपंचविषयनोत्यागकरिने॥ ब्रह्मस्थीती
नेपाम्याएवाजेभगवाननासंततेभगवाननाअवता
रकेवायछे॥ माटेतेसर्वेअवतारनाअवतारिश्री
हरिक्रश्नमाहाप्रभुजीछे॥अनेश्रीहरिक्रश्नकेवाछे
तोअक्षरातितछे।केतांअक्षरधामनेविषे।ब्रह्मरूप

(૧૩૯)

મહામુક્તરહ્યાછે॥ તેનીરંતરસેવેછે॥ ચરણકમલતેજે
મનાવાછે॥ અનેઅપરમિતછે॥ મહિમાતેજેનો
એવોછેકેતોચારવેદપણજેનેતેનેતેનેતેકહીગાયછે
પણકોઈતેનામહીમાનોપારપાંમેએમનથી॥ અનેવ
લીશ્રીહરિક્રશ્નમહાપ્રભુજીકેવાંછેતો॥ સ્વતંત્ર
છેકેતાંકરતુમકરતુંઅન્યથાકર્તુંસમર્થછે॥ તે
કરતાપણાનેગુણેકારિનેતોસબલબ્રહ્મરૂપપોતાનું
ૐશ્વર્યદ્વારાયેઅનંતકોટીબ્રહ્માંડનીઉત્પતિકરા
વેછે॥ અનેમકરતુપણાનેગુણેકારિનેપોતેશ્રીહરિ
ક્રશ્નમહાપ્રભુજીકાંઈ॥ એમાર્કકાર્યકરતાન
થી॥ અનેપોતેપોતાનાઅક્ષરધામનેવિષે॥ અનંત
કોટીબ્રહ્મરૂપમહામુક્તરહ્યાછે॥ તેનેઅલોકીક
બ્રહ્માનંદસુખઆપેછે॥ અનેઅન્યથાકરતુપણા
નેગુણેકારિને॥ પોતાનેચરણેઆવ્યાએવાજેપોતા

(१४०)

नाआश्रीतजनोतेनेअनादिनुअज्ञाननेमायानुबंध
धनछे॥ तेपरमात्माविनातथापरमात्मानाअव
तार॥ एवाज्ञेप्रत्यक्षपरमात्मानाएकांतिकनिर
वासनिकसंततेविनामोटादेवब्रह्मादिथाकितेजी
वनुबंधनटळेंनही॥ तेनेआत्यंतिकज्ञानआपि
नेतेमायानाबंधननेटाळीनेस्थुळसुक्ष्मकारणनेमा
हाकारणएजेचारशरीर॥ तेनोज्ञानेकारिनेप्रल
यकराविने॥ ब्रह्मस्थितिनेपमाडीनेपोतानाअक्ष
रधामनेविषे॥ अखंडनिवासकरावेछे॥ माटे
श्रीहारेक्रश्नमाहाप्रभुजीअन्यथाकरतुसमथछे॥
तथावैराटसुत्रात्मानेअव्याकृतरूपजे॥ ईश्वरनि
महतमायाने॥ पणज्ञानरूपीप्रलेकराविनेतेमा
यानोनाशकरेछे ॥ अनेसगुणनिर्गुणकरता
अकरता साकार निराकार जड चैतन ए

(१४१)

वाजे॥ अनंतईश्वर्यतेनानियंताछे॥ केतांसगु
जेकाळमायापुरुषादिकजगतकरवारुप॥ ईश्व
रतथानिरगुणजेअक्षरब्रह्मरुपमुक्ततथाचैतन
शक्तीजेअपरमितजीवईश्वरनाआत्मातथाजड
शक्तिजेमहतपंचभुतात्मकअनंतकोटीपिंडब्र
ह्मांडइत्यादिकअनंतशक्तीयुंतेजेनीआज्ञामांनि
रंनरवरतेछे॥ पणतेकोईलेशमात्रआज्ञालो
पिशक्तानथि॥ एवाजेहरिक्रश्नमाहाप्रभुजीसर्वे
शक्तिमाननेपोतानुंअदभुतएवुंजेदीव्यईश्वर्य ॥
तेपोतानाश्वरुपनेविषेछपाविनेअनंत जीवुंनोउ
धारकरवानेअर्थेमनुष्याकृतिनुंधारणकर्युछे ॥
केतांकंकणपुरएटलेचुडानेविषे औदिचसह
स्त्रएवुंजेउत्तमद्विजकुळस्यांतमेप्रगटथयाछो॥
केतां कृपा करिने दरशन आपोछो अने हे

(१४२)

नाथ हे हरिकृष्ण तमे दयाकारिने तमाराभ
क्तजननेइंद्रियोअंतःकरणनेअनुभवमांतमारु
स्वरूपसाक्षात्कारकराविने॥ब्रह्मास्थितिनेपमाडो
छो॥ माटेतमाराभक्तजनछे॥ तमारिनेरंतर
प्रार्थनाकर्याकरेछे॥ हवेतेप्रार्थनाकरवानिरित
कहुछुं॥जेहेश्रीकृष्णहरिकृष्णहेनाथहेप्रभुहेकृपा
सिंधुहेअधमओधारण॥ हेभक्तवत्सलहेहरिकृ
ष्णतमेदयाकारिनेअधर्भनासर्गथकीमारितमेर
क्षाकरोतेतमेश्रीहरिकृष्णकेवाछोतो॥ श्रीकेतां
अनंतकोटीब्रह्मांडनादेवब्रह्मादेकईश्वर॥ त
था अक्षरादिक सर्वेधाम ॥ तेने शोभाना
आपनाराछों ॥ अने हरिकेतां संवेदुःखना
हरनाराछो तेदुःखतेशुं तो जन्म मरणा
गर्भवासने चोरासीनां अपार दुःखछे ॥ त

(१४३)

था अंतरना शत्रुजे कामलोभस्वादस्नेह मा
 न॥ नेक्रोधएजेछोसत्रुतेजीवनेअपारदुःखआ
 पेतेसर्वेदुःखनेहरोछो॥ माटेहरिएवुंतमारुना
 मछेअनेरुश्रेकतांपोतानेसरणेआव्याएवाजे दै
 वानेमुमुक्षुजीवतेनाइंद्रियुंअतःकर्ण नेजीवतेने
 आकरसणकरीनेपोतानिमुर्त्तिनेविषेजोडावीने
 ब्रह्मस्थीतीनेपमाडोछो ॥ माटेहेप्रभुतमारुनाम
 हरिकृष्णवेदनेविषेतथाशास्त्रनेविषे॥ तथापुंरा
 णनेविषेकहुंछे॥ माटेहेहरिकृष्णएसर्वदुःखथकी
 मारीतमेरक्षाकरो॥ अनेहेप्रभुहेहरिकृष्णहेना
 थहेभक्तवल्लल ॥ तमेमारिपंचविषयजेसब्दस्प
 र्सरूपरसनेगंध॥ तेथकीरक्षाकरोकेतांपंचविष
 यनेभोगववानीजेवासनातेनोनाशकरोकेतांस्त्री
 आदिकभोगववानीअंतःकरणमांथिइछाटळी

(१४४)

जाय॥ एवीमाराउपरतमेदयाकरो, अनेहेहारि
क्रश्रहेप्रभुहेनाथमोहजेमीथ्याजगतनापदार्थने
विषेसत्यताभासेछे॥ तेथकीमारीरक्षाकरो॥
केतांतमाराविनातथातमाराएकांतिकपंचविष
यनात्यागिसंततेविनाजगतनासर्वेपदार्थअतिशे
असत्यथइजाय॥ एविमारिउपरतमेक्रपाकरो
नेहेनाथहेहरिकृष्णहेक्रपासिंधुअधर्मनोसर्गजेंम
दमछरईरशा॥ असुयाडंभकषटममतादेहाअ
भिमानआशात्रप्नाएआदिकअनंतदोषतेथकी
मारीतमेरक्षाकरो॥ अनेहेनाथकेतांतमेजएक
सर्वेनानाथछो॥ नेरक्षानाकरनाराछोपणतम
विनाविजोकोईदेवब्रह्मादिक॥ सर्वेअनाथछे
केतांकाळकर्मनेवशछे॥ अनेतमेतोस्वतंत्रछो
नेसर्वेनाआधारछोनेमुखनाआपनाराछो॥ नेआ

(१४५)

दअनादिनासर्वेजीवनिरक्षाकरोछो॥ माटेतमे
अनाथनानाथछो॥ अनेहेनाथहेभक्तवछलक
बुद्धिरूपणिजेमाहाराक्षणी॥केतांतमारीनेंतमा
राएकांतिकसंतनिआज्ञालोपावनारि॥ नेतमा
रेविषे॥ नेंतमारासंतनेविशेदोशभावलावनारि
नेंस्त्रीयादिकपंचविषयने॥भोगववानेविषेआश
क्तीकरावनारि॥ एविजेकबुद्धितेथकीमारिर
क्षाकरो॥ अनेहेदिनब्रंधुहेदयासिंधुसबुद्धिरू
पणीजेमहानिधिकेतांतमाराप्रत्यक्षस्वरूपनोद्र
ढनिश्चेकरावनारि॥तथातमाराएकांतिकसंत॥ते
नेविषेमाहात्मेसहितद्रढआत्मबुधिनिकरावना
रिएवीजेसबुद्धितेमुनेदयाकरीनेआपो॥ अनेहे
प्रभुहेहरिकृष्णअहंकाररूपीजेमाहामोटोराक्ष
सकेतांअखीलबीश्वजे॥पिंडब्रह्मांडनोनाशक

(१४६)

रनारो॥ एवोजेअहंकारतेथकीमारितमेरक्षा
करो॥ अनेहेप्रभुकेतांसमर्थमाहाकारणमाया
नेविषेघोरसुसुषीमांहुंमाहासंतापनेपांमतोहतो॥
त्यांतमेमुनेदयाकरिने॥ बुद्धिइंद्रीयुंमननेप्राण
तेसरजिआपिनेमाहामायामांथिवाहारकाढो ॥
अनेवारआव्याकेडे॥पणअनादिनोमारेअज्ञाने
करिनेतमारामारगनिमुनेभाननोतिमाटेज्यांस्यां
अधर्मनामार्गमांजईनेजन्ममरणनामाहाकष्टपां
मतोहतो॥ त्यांथिपणतमेमुनेदयाकरिनेमोक्षनो
मारगवताविनेतमाराचरणनोआश्रयकरावि
ने॥ तमारासंतनोसमागमआप्योछे॥ अनेवळी
हेहारिक्रष्णतमेदयाकरिने॥ मुनेमुगतिदुरगति
नुतथापापपुन्यतथास्वर्गनर्कनुं॥ तथाउत्पतिप्र
लयनुंइत्यादिकज्ञानकराव्युं॥माटेहेहारिक्रष्ण

(१४७)

हेदयाळमुर्त्तितेमेमारिअज्ञानतातथाअनंतदोष
तेनेनजोतांक्रपाकारिनेमुनेधर्मज्ञानवैराग्यनेभक्ती
आदीकरूडारूडागुणआपो॥तथासिलसंतोष
दयासर्धाक्षमाआदिकसाधुतानाचोसठलक्ष
णतेमुनेक्रपाकारिनेआपो॥अनेहेहरिकृष्णहेदी
नबंधुहेमाहाराजाधिराजतमेरजतमनेसत्वएजे
त्रीगुणात्मकतमारिमायातेथकीमारीरक्षाक
रो॥ अनेहेक्रपानासागरएवाहेहरिकृष्णमाहाप्र
भुतमेस्थुलसुक्ष्मकारणनेमाहाकारणरूपजेउ
पाधिथकीमारिरक्षाकरो॥ अनेहेक्रपानासाग
रएवाहेहरिकृष्ण॥ अनेहेचरणागतवळलहेह
रिकृष्ण॥ श्रोत्रत्वचाचक्षुरसनानेघ्राणएजेपां
चेज्ञानइंद्रियुं ॥ तेनेअधर्मनोमारगजेपंचविष
यभोगववातेनोत्यागकराविने॥ तमारिनेतमारा
निरवासनिकसंततेनीसेवामांअखंडरहुं॥ एवि

(१४८)

माराउपरक्रपाकरो॥ तथावाकपाणीपादपायु
नेउपस्थएजेपांचकर्मडंद्रियुं ॥ तेथकिहेहरिकृ
श्ममारिरक्षाकरो॥ अनेहेनाथअंतःकरणमन
बुद्धिचीतनेअहंकार ॥ एजेपांचअंतःकरणतेमु
नेअनंतजन्मथयांचोरासीमांविषयवासनायेक
रिनेअपारअपारदुःखआप्यांछे॥ माटेहवेतेथकी
मारिरक्षाकरो॥ अनेहेअधमओधारणहेहरिकृ
ष्णतमेदयाकरिने ॥ अखंडमाराआत्मांमांनि
वासकरिनेरहो॥ अनेहेप्रभुतमाराप्रत्यक्षस्वरू
पनोउत्तमनिर्विकल्पनिश्चेयतेमुनेआपो ॥ अने
तमारास्वरूपमांकोइकाळेसंशोधायनही॥ एवि
हेप्रभुमाराउपरदयाकरो॥ अनेहेहरिकृष्णतमा
रोमहीमाजथार्थज्ञणाय ॥ एविमारिबुद्धिकरो॥
अनेप्रभुतमाराएकांतीक पंचविषयनात्यागीसं
ततेनाचरणाविंदमांअखंडनिवासमागुंछुं ॥ ते

(૧૪૯)

તમેમુનેકૃપાકરિનેઆપો॥ તથાસંતનેવિષેઅતિ
સેદ્રઢપણેપ્રીતીથાય॥ નેસંતનોકોઈદિવસઅવ
ગુણઆવેનહી॥ એવાગુણમાગુંલું॥ તેમુનેદયાક
રિનેઆપોતથાતેસંતનુંમાહાતમ્યજેમછે॥ તેમમુ
નેજણાયેવિમારિબુદ્ધિનિર્મલથાય ॥ એવિમારા
ઉપરતમેકૃપાકરો॥ નેતમારોનેતમારાનિરવાસ
નિકસંત ॥ તેનોકોઈકાળેવીજોગથાયનહી॥
એવિમારાઉપરદયાકરો॥ અનેહેહરિકૃષ્ણતમા
રાપ્રત્યક્ષસ્વરૂપનોનિશ્ચેવાળાએવાજેતમારામક્ત
જનજેસર્વેંત્રાઈભાઈતેમનેઓલ્લાસાવજો॥નેતેનેવિ
ષેમારો સ્નેહથાજોનેતેનોઅવગુણકોઈદીવસઆ
વે નહી॥એવિમારીઉપરકૃપાકરોઅનેહેપ્રભુતમા
રાનાનામોટાસર્વેંહરિમક્તતેનેવિષે મુનેદાસપણા
મીમતીદેજ્યો ॥ અનેહેહરિકૃષ્ણતમારિજેનવપ્ર
કારનમિત્તી॥ તેમુનેઅસ્વંડકૃપાકરિનેઆપો॥

(१५०)

तथातमाराएकांतिकसंतपंचविषयनात्यागीते
नीसेवाभक्तीआपोपणतेभक्तीविना वृथाकाळ
जायनहि॥ एविमारिउपरकृपाकरो ॥ अनेहे
हरिकृष्णहेप्रभु॥ एकांतिकएवोजेधर्मतथाएकां
तिकएविजेतमारिभक्तीतेमाराआत्मानेविषे ॥
अखंडनिवासकरीनेस्थीररहे॥ एविमाराउपर
कृपाकरो॥ अनेतेभक्तीमांकोईविघनथायनही
एविदयाकरो ॥ अनेहेहरिकृष्णतमारादरसन
मात्रेकरीने॥ अनंतजन्मनापापनासमोह ॥ ते
तत्काळनासिजाय॥ जेमसुर्यनेउगवेकरीने ॥
अपारएवुंजेरात्रीनुंअंधास्तेसर्वेनाशपामेछे॥ते
मतमारिमुर्त्तिनादरसनमात्रेकरिनेअज्ञानरूपी
जेअंधास्ते॥ तेसर्वेनाशपामेछे॥ माटेप्रभुतुमे
कृपाकरीने॥ माराआत्मानेविषेअखंडतमासुद
रसनआपो॥ अनेहेदयालुंतमाराएकांतिकमु

(१५१)

क्तसंत॥ तेणेसहितदर्शनआपो॥ अनेहेदयालुत
मारीमुक्तिविनातथातमारासंत विनाविजामाई
कसैवेआकारमात्रजेपिंडब्रह्मांडादिकनाआ
कारतेनेविषेअत्यंतअरुचीथईजायकेतांतेनेवि
षेवैरागथाय॥ एवीमाराउपरदयाकरो॥ अने
हरिकृष्णमायानुंजेसैवेआवरण॥ तेनेज्ञानप्रलय
रूपीब्रह्मयज्ञितेणेकारिनेबालिनेशुद्धब्रह्मरूपक
रिनेमुनेतमाराचरणारविंदमांअखंडराखजो॥
एतमारिपासेस्तुतिकारिनेमागुळुं ॥ अनेहेहरि
कृष्णहे मारानाथ हेप्रभुतमाराएकांतिकविषयना
त्यागिसंततेनिसेवामुनेआपो॥ अनेतेविनामाई
कपदार्थमात्रनेविषेसत्यतापणानिमतिथावादेशो
मां॥ केतांविषेनेतोसमंधथावादेशोमां॥ तथा
विषेनारागिनेरागेकारिनेविषयनेभोगवनाराए
वाजेअज्ञानि॥ तेनेसंगक्यारेयथवादेशोमां ॥

(१५२)

केतांविषेनोतोसमंधथावादेशोमां॥एविमाराउ
परहेप्रभुदयाकरो ॥अनेहेहरिकृष्णतमाराअव
तारजेरामकृष्णादिक॥ तेनेनमाननाराएवाजे
नास्तिकतेनोसंगमुनेक्यारेथावादेशोमांअनेहे
प्रभुमीथ्याब्रह्मज्ञानिकेतांहुंब्रह्मछूंएममानिनेत
मारोबांधेलोजेविधिनिषेधनोधर्म ॥ तेनेतोडिने
केतांविधिनिषेधनोत्यागकरिनेनिसंकपणेविषे
यनेभीगवनारा ॥ एवाजेसुस्कवेदांतितेनोसंग
क्यारेयथावादेशोमां॥ केमकेतसर्वमोक्षनामा
गमांतथातमारिभक्तितथातमाराएकांतीकसं
तनासमागममांविधननाकरनारछे॥ माटेतेनो
संगमुनेकोईदीवसथावादेशोनही॥ अनेहेप्रभु
तमाराचरणकमळनीसेवादयाकरीनेमुनेआपो
॥एहुंतमारिपासेमागुहुं॥तथातमाराएकांतीक
दासतेनीमुनेसेवानीरंतरआपजो॥ अनेहेहरिकृ

(१५३)

ष्णहेकपासिंधु ॥ हेभक्तवल्लभा जेजेमें माग्युंते
मुनेदया करिने मुनेतमारोदास जाणिने आपो ॥
अने आजेजेमें माग्युंते विना तमारिभक्तीमां तथा
तमारा संतनी सेवामां ॥ नेतमारा संतना समागम
मां विधनना करनारा एवाजे दोष होय ॥ तेनेदया
करिने नाश करजो ॥ एविरिते मोक्षनी ईछावाळा
एवाजे भगवाननां भक्तग्रहस्थसतसंगीतथात्या
गिसाधुसंन्यासिब्रह्मचारिआदिक सर्वेवाईभा
ईनीत्यप्रत्येभगवाननी स्तुतिकारिने दिनआधिन
पणे गदगदकंठेथइने भगवानपासे मागवुं ॥ तथा
सर्वदोषे रहितने पंचविषयना द्रढत्यागि एवाजे भ
गवानना भक्त एकांतिक संत तेने पण नित्ये निर्मा
निथईने हाथ जोडिने केहेवुं जे महाराज तमेदया
करिने ए सर्वेदोष टले एविरिते मुने उपदेस आप
तारहे जो.

(१५४)

इतिश्री प्रार्थना समाप्तः

सर्वैर्जगत्त्रिणापरमहितनेअर्थे श्रीधर्मानंदमुनि
तेमणेळखीछे ॥ तेनेप्रधानेमाहात्म्येसाहितभग
वाननिस्तुतिकरशे ॥ तेनादोससर्वेटळीजाशे
नेभगवाननेभगवाननासंतने॥ विषेअचळप्रीती
थाशे॥ नेतेनोआत्माब्रह्मरूपथईनेभगवाननाअ
क्षरधामनेपांमशे.

---

(१५५)

अथ वर्त्तमानपत्रक.

॥श्रीहरिकृष्णायनमोनमः॥

माहाराजश्रीहरिकृष्णमाहाराज पोताजात्या
गिभक्तसाधु तथाविधवाबायुतेमनाधर्मतेहने ॥
केहेताथकाबोल्या॥जेअमाराआश्रीतत्यागीविध
वाबायुतेमनेसाधुनीपेठेपांचवरतमानपाळवां ॥
तेपांचवरतमानकीयांतेनेकेहेछेजे॥१॥ एकतो
निस्कामीवर्त्तमान॥२॥ विजुनिर्लोभीवर्त्तमान
॥३॥ त्रिजुनिस्वादीवर्त्तमान॥४॥ चोथुनिरस्ने
हीवर्त्तमान॥५॥ पांचमुनिर्मानिवर्त्तमानतेमां॥नि
ष्कामीवर्त्तमानपाळवानीरतिकहयिछीए॥जेअ
माराआश्रीत विधवाबायुतेनेनीष्कामव्रतद्रढ
राखनासारु॥आठप्रकारेपुरुषनोत्यागकरवो॥
तेआठप्रकारकीयातो ॥१॥ एकतोपुरुषनीवा

(१५६)

तसांभलवीनही ॥२॥ बिजुपुरुषनेवातकरवी
 नही ॥३॥ त्रीजुंकोईपुरुषनेछानीवातकेवराव
 वीनही ॥४॥ चोथुकोईपुरुषेछांनिवातकेवरा
 वीहोयतो॥ तेनेछांनेपोतानेएकलासांभलवीन
 ही ॥५॥ पांचमुकोईपुरुषनेनजरभरिनेजोवोन
 ही ॥६॥ छठुकोईपुरुषनेअडबुंनही ॥७॥ सा
 तमुंकोईपुरुषनेमनमांसंभारवोनही॥८॥ आठ
 मुंकोईपुरुषनोअंगसंगकरवोनही॥एबिरितेआ
 ठप्रकारेनिष्कामवर्त्तराखवुं॥ नेतेमांफेरपडेतो
 तेवातवीजीएकवेविधवाबाईयु अमाराभक्तहोय
 तेनेकेवुजेमारेवातनोवर्त्तमानमांफेरपडयोछे॥ए
 मकहिनेतेनेपमेलागीनेएकदीबसउपवासकरवो
 अनेबीजुनिछोंभीवर्त्तमानवालवानीरीतकहीए
 छीए॥ जेद्रव्यादिकपदार्थ पोतानेमळेएवोलेभ

(१५७)

राखवोनही॥ नेखाधानापदार्थनोलोभराखवो
नही॥ तथादेहनिरवाहयिअधिकवस्त्रादीकपदा
र्थसंग्रहकरवानोलोभराखवोनही॥ तथादेहनि
रवाहयिधीरेराखवानहितथादेहनासगासबंधी
नेस्नेहकरिनेलोभावुनहि॥ तथामानमांलोभावुनही
एविरितेलोभनोत्यागकरवो॥ नेतेमांफेरपडेतो
एकएकउपवासकरवो॥ अनेत्रीजुनिस्वादीवर्त्त
मानपालवानिरित्यकहीयेळीये॥ जेअमाराआ
श्रीतविधवाबायुंतेनेएकवखतखावुं॥ तथाख
टरसनोत्यागकवों॥ तेखटरसकीयातोदुधमां
यिनेसेरडीमांथीउपनाजेदुधदहीधीगोळखां
डसाकरएछोवानाआपतकाळपडयाविनापोता
नीमेलेखावानही॥ तथालसणडुंगळीबघारणी
एलचीलविंगसोपारि आदिकअनावेमाकोई

(१५८)

वस्तुस्वावीनहि ॥ अनेअमाराथालनिप्रसादी
होयनेतेमांघीगोलखांडसाकरआदिकखटरसा
दिकेजुक्तहोयेतेप्रसादिएकरूपैयाभाराधेतेपांच
रूपैयाभारसुधीकोईभगवाननाभक्तआपे ॥ तेज
मंत्रुं ॥ तेनोबाधनथीपणतेविनाएकैसाभारपण
घीगोलआदिकखावुंनहीखाधानीमनमाईछा
पणराखवीनहीअनेअनखावुंतेमांपणखाराखा
टादीक ॥ स्वादकुस्वादनोत्यागकरिनेजेवखते
जेवुंमळेतेणेकरिनेपेटनोखाडोभरीलेवो ॥ जेणे
करिनेदेहरहेनेदेहेकरिनेभगवाननेभगवानना
भक्तनीसेवाभक्तिथायएमजाणिनेस्वादेरहीतअं
नमात्रखावुं ॥ नेजीभतथामननेपरवशथइनेको
ईजातनानिममांफेरपडेतोतेनेएकउपवासकर
वो ॥ हवोनिरस्नेहीवर्त्तमानपालवानीरितकहीए

(१५९)

छीए॥ जेअमाराआश्रीतविधवाबाइनेदेह ॥
तथादेहनासंबंधीपदार्थमांस्नेहनराखवोतथा
कोईगार्यभेसघरमेडीगामग्रास॥ खेतरवाडी
झाडजनवरआदिकभगवाननाभक्तविना॥ पिं
डब्रह्मांडादीकमाईकआकारमात्रनेविषेक्याई
स्नेहजेप्रीतीतेराखवीनही॥ एकभगवाननेभग
वाननाभक्तविना॥ बिजाकोईपदार्थपिंडब्रह्मां
डादिकने विषे प्रीतीनेसंकलपथइजायतो
भगवाननीप्रार्थनाकरिनेएकउपवासकरवो ॥
अनेदेहनेसुखदुःखथायतथादेहसंबंधिपदार्थ
नीहांनिवृद्धिथाय॥ तथाकोईपोतानेमानअपमा
नकरेतो॥ तेनेविषेहरषसोकनेपामवुंनही॥ के
तांसुखदुःखहांण्यब्रधनेमानअपमानकरिनेहर
खसोककरवोनही॥ नेसदायअखंडभगवानमां

(१६०)

प्रीतिराषविनेतेणेकरीनेआनंदमारहेवुं॥ अनेह
वेनिर्मानिवर्त्तमानपालवानीरित्यकहीयेछीए। जे
कोइ जीवप्राणीमात्रनीहिंसा करवीनही॥ तथाको
ईनेवसमुंलागेएवुंवचनबोलवुंनही॥ तथाजुठुं
बोलवुंनही ॥ तथाकोइनाउपरामिथ्याअपवाद
नांखवोनही॥ तथाभगवाननाभक्तआगलदास
भावराखवोपणबरोबरीयापणुंभगवाननाभक्त
आगलकरवुंनही॥ नेकोइनेगालक्यारेपणदे
वीनही॥ तथाकोईनेहाथेकरीनेतथालाकडीये
करीनेतथापथरेइटालेकरीनेमारवुंनही॥ तथा
बिवराववुंनही तथाकोईनुभुंडुथायएवुंमनमांष
णधारवुंनही॥ अनेकोइकपोतानेमाल्यदीये॥
अथवामारेअथवातिरस्कारकरेतोतेसर्वेनुंपोता
नेसहनकरवुंणतेनेसामीमाल्यतथामारवोतथा

(१६१)

तिरस्कारकरबोनही॥ नेतेनुंनरसुथाय ॥ एवं
मनमांपणधारवुंनहि॥ तेनुंसासुथजो॥ एममन
मांधारवुं॥ तेउपरएकसाखीछे॥ नंदाकरतमत
मरो॥ मारेआपकापुत॥ आगेकुपावनकरे॥आ
पेसरजेभुत॥१॥ तेनोअर्थ॥ नंदानोकरनारोम
तमरो॥घरनोदिकरोमरजो॥ केमकेजेनिंदाक
रेछे ॥ तेपावनएटलेतेनापापधोवायछे॥ नेपोते
निंदानोकरनारो॥ पोतानापापेकरीनेभुतथाय
छे॥ केलक्षचोराशीमांजायछे॥ माटेएमजा
णिनेअमाराआश्रीतएविजेविधवाबायुं॥ तेनेको
ईनीउपरइरसामछरराखीनेकोइनुंभुडुंथायए
मकरवुंनहि॥ अनेआवर्त्तमानपालवानुंकहुंतेमां
फेरफारपडेतोतेविजाभगवाननाभक्तविधवाबा
युंतेनिआगळनिरमानितथानिरकपटीथइनेके

(१६२)

हेवुंनेतेपापनुंनिवारणकरवासास्तेनाउपवासक
रावेतेप्रमाणेउपवासकरिनेसुध्यथावुं॥ नेपछेते
वुंपापधायनहि॥ तेविरितेवरतवुं॥ अनेजेविध
वाबाईअमाराआश्रीतचालीवरसनीमाहेलि
कोरेजवानअवस्थावालीहोयतेनेएकमासमांए
कादसीसहितचारउपवासकरवा॥ अनेजेखरे
खराउत्तमश्रधावालातेजेनेअमनेबहुजप्रसन्न
करवाहोयनेआनेआदेहेनिरवासनिकथइनेअ
क्षरधामनेपांमवुंहोयतेनेआवर्त्तमानपत्रकवांची
नेप्रथमनावरसमांछमहिनासुधीसांतवोपाणिमां
चोलीनेखावो॥ अनेआवर्त्तमानपत्रकनोनित्य
पाठकरवो॥ अनेपाठनथायतेदीवसउपवासक
रवो॥ अनेजेनेवांचतानआवडेतेनेपंदरदीवस
मांएकवारसांभळवुं॥ अनेनितेसंभलावनारहो

(१६३)

यतो नित्येसां भल्लुं ॥ अने आकहुं ते प्रमाणे वर्त्त
मान पालवाने ते मां फेर पडवा दे सो नही ने ते नां उपर
अमे घणा प्रसन्न थई ने ते ना आत्मा मां अखंड नि
वास करि ने रे हे सुं ॥ ने ते ने कोई दीवस अमारो वि
जोग था शे नही ॥ ने ते देह मुकी ने अक्षर धाम ने
पांम से । अने जे आवर्त्तमान कहा ते प्रमाणे नहि व
रं ते ते ने ने अमार अखंड संबंध रे हे शे नही । ने ते ने
जनम मरण ना दुषटल से नही ॥ माटे जे ने जनम मर
ण टालि ने आत्यंतिक मोक्ष ने पांम वुं होय तो ते ने
अमारो द्रढ आश्रय करि ने । आकहां जे पांचव
रत मान ते ने पालवां ॥ ते माहा अलोकी कए वुं जे अ
खंड सुख ते ने पांम से ॥ ने जे सात गो खावानुं कहुं ते
जे ने खावो ते अमने पुछी ने खावो ॥ तथा मोटा साधु ने
पुछा विने आज्ञा लई ने खावा मां डवो ॥ अने जे आ

(१६४)

वरतमानपत्रकछे ॥ तेरेलवेनीगाडीजेवुंछे॥ जे
मेरेलवेलनीगाडीछे॥ तेअमदावादनीचालिए
कदीवसमांमुंबईपुगेछे॥ तेमेरेलवेलरूपजेआ
पांचवरतमानतेनेआकह्याप्रमाणेबरावरपाल
सेतेनोआत्माआदेहनोत्यागकरिनेषाधरोअक्ष
रधामनेषामशे.

॥इतिश्रीवर्तमानपत्रकसंपूर्णः॥
